

8

AVGUST
LETO V.
1 9 3 4

ŽENA IN DOM

Lepo vezana knjiga
bodi kras knjižnice
v Vašem domu!

Take vezave,
od preprostih
do najfinejših,
Vam oskrbi

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

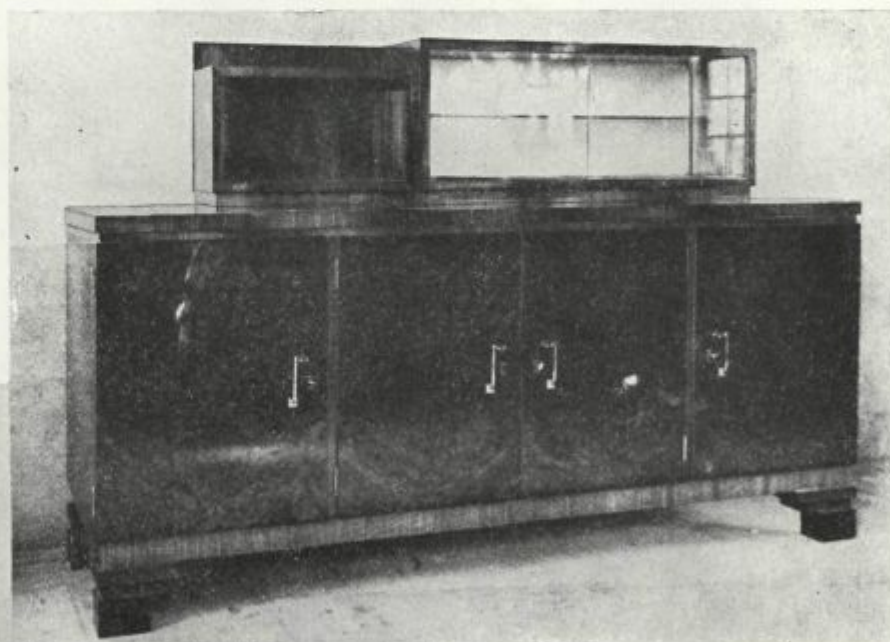
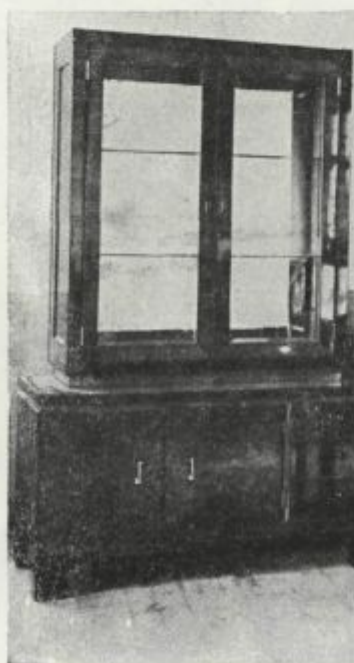
r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

KLIFEJE
*vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše*
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Lep dom
je Vaše veselje.

Po lastnih in umetniških
načrtih Vam napravimo
pohištvo, ki ga boste
veseli vse življenje.

Oglejte si zalogo pri tvrdki

EGIDIJ IN KAREL
ERJAVEC

tik ob mostu pri Tacnu
pod Šmarno goro.

Tovarna je na BRODU pri TACNU,
pošta ŠT. VID NAD LJUBLJANO.

Ča gospodinje polevaljen in
mlijunkrat izkusi

Bactamid

(nadomestek za jajca)
od Dr. Crata in Dr. Oetkerja

nadomestila moč za shajanje testa in havi-
jeje; uvela kosila tega praška vsehjo ne
baro enega romajaka kakor tudi moč eni
boljaka.

Bactamid se kiselno doda vsaki močnat i
in pivari, picebo osetam, šijitakom,
smeu, kpicam, emokom, kuheljom, i
dem, maslovanu in krehom udu itd. e
se dobi lopo obliko in je lahko preha-

10 Din 1.50 G

GOSPODINJE!

PRAVA DOMAČA
JED LE S PRAVIM
DOMAČIM IZDELKOM.

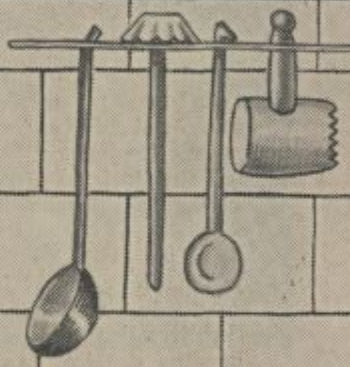

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. ZAL. 1932

Dr. Oetker-jev PRIPOMOČEK ZA VKUHAVANJE

za gospodinjo.

Vsečina tega zavolka uporabljena po
osvetljenem navodilu, da s se vkuha-
nega s-ča, žele, marmelade, sad-
nega sokova, kumarom in sličnemo
stainost in zabranj sli kvarjenje po
pisuobi ter kistolo.

JUGOSLOVANSKA TVORNICA

D.A. OETKERJA

Nadalje proizvajamo še:

pudinge

kreme

šartlje

itd.

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. ZAL. 1932

Doktor Oetker-jev pecilni prašek

je najboljši i
Zakonito zaščiten pod
imenom

Backin

OETKER-JEVA SVETLA GLAVA. ZAL. 1932

Dr. A. Oetker-jev vanilinov sladkor

za kuhinjo.

Ta zavitek zadostuje, da zadobi velik puding,
krema, kolač ali 1 liter likerja prijeten
vaniljev aroma.

Vsečina tega zavitka nadomestuje 2-3 struker
dobre vanilije

Veseli se na zraku in solncu

Vam nudi Nivea. Preden se nameravate solnčiti, si natrite kožo močno z Nivea-kremo ali pa z Nivea-oljem. Potem ne dobite solnčarice, pač pa lepo bronasto polt. Če je treba, se namažite tudi po večkrat.

Z NIVEA na zrak in solnce!

Da, tako se je treba pravilno kopati na solncu in zraku, tako je treba uživati božji dan, tako se je treba krepiti in oddihati.

V zvezdah je zapisano . . .

Od 24. avgusta do 22. septembra v znamenju device rojeni so zelo skriti, vendar nosijo v srečo močno hrepenenje, da bi ljubili in bili ljubljani. Če se poročijo, so vdan zakonski drugovi in skrbni starši. Mož, rojen v znamenju device, bo delal in skrbel noč in dan za svoje domače. Žena, ki je rojena v tem znamenju, utegne vsled pretirane skrbljivosti postati prav utrudljiva in sitna družica. Zaradi prirojenega spoštovanja do reda in postav so strogi v svoji sodbi do onih, ki jih kršijo. Uspeh dosežejo v takšnem delu, ki zahteva od njih natančnost in metode, a ne izumljivosti.

Dober odgovor.

«Preden sem vas videl, gospodična, je bilo moje življenje puščava.»

«A, tako! Zato moram zmeraj misliti na velbloda, kadar z menoj plešete.»

Mladi prijatelj radia.

«Oče! Če zasučem semle — kaj dobim?»

«Dunaj!»

«In če zasučem na to stran?»

«Prago!»

«In tu?»

«Eno okoli ušes!»

Slikar in krava.

«Slišiš fantek,» prosi slikar, ki se je mudil na deželi, sina nekega kmeta, «vprašaj svojega očeta, ali smem naslikati vašo kravo.»

Čez nekaj časa se deček vrne.

«Oče je rekel, da lahko, mama pa meni, da je krava že deset let rjava in da naj kar taka ostane.»

*

Tujec ustavi na cesti ženo in ji reče:

— Čudno, v tem mestu ne vidim nikjer nobenega spomenika. Kako je to mogoče? Kaj se ni rodil pri vas noben velik človek?

— Ne, pri nas se rode samo majhni otroci.

— Zdaj je pa že čas, Peter, da se odločiš, česa se hočeš učiti. Izberi si instrument, ki ti je najbolj po godu: klavir, violino, čelo ali pa kaj drugega.

— Če si že lahko sam izberem, potem bi najrajši gramofon.

*

— Marička! Skočite k sosedom nad nami in jih vprašajte, ali so neumni, kali, da delajo takšen ropot!

— Ali naj počakam na odgovor, gospa?

*

Mama (sinu, ki je povedal, da v šoli ni znal, češ da je vse pozabil, kar se je davi naučil): «Ali te ni sram, da pozabiš, kar se zjutraj naučiš! Bogdan bi ne pozabil vsega sproti...»

— Res je, mama, ampak Bogdan stanuje komaj pet metrov od šole.

Vaše dete bo zdravo in se bo lepo razvijalo, če boste uporabljali za njegovo kopel samo

voljno otroško milo Paracelsus.

To je specialno milo, ki čuva in varuje občutljivo otroško kožo. Pazite na originalni omot!

Med. univ. dr. Bezič Luka

specialist za otroške bolezni

ordinira od 13. do 15. ure v Ljubljani na Erjavčevi cesti št. 4 b/l.

Telefon 38-39.

Vhod nasproti dramskega gledališča.

Telefon 38-39.

Za vroče poletje

potrebujete lahke in hladne obleke. Pripravili smo za Vas nekaj čudovito lepih modelov. Oglejte si jih, gotovo Vam bodo všeč.

Drago Gorup & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/l. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

NASVETI ZA DOM

Stari in novi čevlji.

Lakaste čevlje moramo tri dni, preden jih obujemo, namazati z ricinovim oljem. Potem se ne bodo gubali. Skripanje čevljev odpravimo, če namažemo čevlje zunaj in znotraj po podplatih z ricinovim oljem in jih postavimo za nekaj ur v plitvo posodo, ki je v njej zelo slana voda 1 cm na visoko.

Podplati drže dalje časa, če jih mažemo z ricinovim oljem.

Čevlje je treba deti takoj po uporabi na kopito. Le tedaj ohranijo obliko.

Čevljev ne smemo nikoli položiti naravnost na tla, ampak moramo poskrbeti, da se bodo tudi podplati zračili.

Vezalke, ki so izgubile kovinske konice, bodo spet uporabne, če pomočimo konce v kakšno lepilo.

Otroški čevlji bodo nepremočljivi, če jih odrgnemo večkrat z mešanico loja in voska.

Oguljeno črno usnje pobarvamo s tušem.

Snazne ščeti in cunje so brezpogojno potrebne za pravilno snaženje čevljev. Preden čevljev namažemo s kremo, moramo odstraniti ves prah in vse blato.

Kislo zelje.

Kislo zelje je ena izmed jedi, ki imajo v sebi največ apnenca. Zato je zelo važno za delovanje črevesja in s tem tudi za ledvice, ki predelujejo vse apnenčeve in fosforne spojine za kosti in živce. Kislo zelje jemo lahko tudi surovo, da, celo kot predjed. Kdor se ga je navadil surovega, kuhanega ne bo več tako zelo rad jedel. Kuhano kislo zelje izgubi nekaj svoje hranilne vrednosti, zlasti če je potem še pogreto ali prekuhan. Za tiste, ki nimajo črevesja v redu, je dobra neprekuhana voda kislega zelja.

Usnjene rokavice.

Če so nam usnjene rokavice preozke, jih lahko raztegnemo na ta način, da jih položimo med dve vlažni cunji in pustimo tam več ur. Vлага v cunjah preide tudi v rokavice, da postanejo voljne in da jih potem lažje raztegnemo.

Močan, neprijeten duh po kožuhovalni, ki ga opazimo zlasti pri skunksu, bomo prav lahko pregnali. Kožuh moramo položiti na veliko rjuho in ga potresti s prav drobno mleto kavo. Kava prevzame neprijetni duh. Kožuh naj ostane nekaj dni zavrt v rjuhi. Potem ga dobro iztepemo in o neprijetnem duhu ne bo niti sledu več.

Sesekljeni peteršilj

in druga zelenjava izgubi svoj prijetni vonj, če se predolgo kuha. Zato jo smemo dodati šele, tik preden je jed kuhana.

Predali, ki se zataknejo.

Kako pogosto se zgodi, da se predal, ki ga hočemo v naglici odpreti, zatakne in se ne da premakniti ne naprej ne nazaj. To lahko takoj popravimo, če namažemo vse robove s suhim milom. Če to še ne pomaga, ostrgamo zgornje robove s steklenim papirjem ali pa jih malo ostružimo s finim obličem. Vzrok, da se predal zatika, tiči tudi pogosto v tem, da stoji pohištvo narobe, bodisi da je stisnjeno v tesen prostor ali pa da se je les, ki ni bil dovolj izsušen, ukrivil. Če stoji pohištvo postrani, ga podložimo z lesenimi ploščami.

Vlažni čevlji.

V zimskem času je dobro suho obuvalo pol zdravja, ker so suhe noge pol zdravja. Podplate napravite nepremočljive, če jih zvečer namažete z navadnim ricinovim oljem, ki se potem čez noč vpije v usnje.

Kdaj govore moški o kostanjevih laseh?

Kadar imajo posebno lepo kostanjevo barvo, kakršne ne vidimo vsak dan. Če imajo takšno barvo, da so značilni za žensko. Takšni lahko postanejo tudi Vaši kostanjevi lasje — če jih pravilno negujete s tem, da jih redno umivate z Brunetaflorom.

Brunetaflor deluje naravno in na svojo poseben način, ker ima hequil v sebi. Kostanjasta barva — barvna snov temnih las — je s tem posebno poudarjena. Lasje dobe čudovit blesk in nenavaden lesk!

Zajamčeno
brez sode in brez kemičnih barvil.

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLORE

Sedaj je čas!

V časih, ki jih zdaj preživljamo, mora vsaka žena gledati, da si prihrani s pravilnim gospodinjstvom denar, trud in čas. Saj so morale nekatere gospodinje na polovico skrajšati svoje izdatke. Kar je prej napravila tuja roka, mora sedaj sama napraviti. Seveda si mora delo tako urediti, da pri tem ne omaga in ne zbolí. Tudi potrebuje za zdravje nekaj oddiha. Noč in dan ne more biti priklenjena k delu. Zato potrebuje praktičnih in preizkušenih nasvetov, kako naj si delo pravilno razdeli.

Gospodinjske nasvete objavljamo v posebnih knjigah. Vsako leto izdamo po pet takih praktičnih knjig. Tako dobe naročnice z leti čedno zbirko gospodinjskih knjig. Za dva in trideset dinarjev bodo imeli pet zdravniških knjig, za štiri in šestdeset dinarjev deset knjig za vsa ročna dela, za pet in dvajset dinarjev štiri knjige o gradnji lastnega doma, za sedem dinarjev so dobile kuharsko knjigo, knjigo o vzgoji otrok, o vzgoji za zakon, mož v zakonu itd.

Če povprašate, koliko stanejo podobne knjige v drugih jezikih, se boste čudili, kako je mogoče, da izdaja slovenska založba take praktične knjige za tako smešno nizko ceno. Tako nizko ceno dosežemo v tiskarni le vsled velike naklade, s skrajnim znižanjem režijskih stroškov in pa zato, ker plačamo papir in tisk naprej.

Zato je seveda potrebno, da tudi naročnice nakažejo naročnino za te knjige že sedaj. Če bi morali to ali ono naročnico po večkrat opominjati, potem bi seveda ne mogli dajati teh knjig za tako nizko ceno.

Za dva in trideset dinarjev dobite torej pet knjig s 500 do 560 stranmi. Poštnina in odprava znaša Din 5.—. Naročnice, ki ne morejo plačati vseh 37 dinarjev naenkrat, si lahko razdele ta znesek na tri mesece po Din 13.—.

Letošnjih knjig boste prav posebno veseli. Prva knjiga, ki izide, bo:

«Kakšen naj bo naš dom», ki jo je spisal ing. arch. Rado Kregar, profesor Tehnične srednje šole. Vsaka žena si na tihem želi, da bi se dokopala do lastnega doma. Toda v življenju je že tako, da ostane veliko želja neizpolnjenih. Nekateri nimajo sredstev, drugi si ne znajo poiskati potrebnega posojila, tretji pa ne ve, kako bi pričel. Vsem tem je treba svetovati.

V treh ali štirih knjigah dobite navodila o vsem, kar je potrebno za zgraditev lastnega doma. V knjigah bodo poleg besedila tudi načrti in slike majhnih lesenih hišic in tudi modernih vil. Če si takega domka ne boste mogli postaviti, si pa boste lahko zgradili z majhnim trudom in majhnimi stroški hišico za poletno bivanje. V teh štirih knjigah dobite vse strokovne nasvete, ki so pri vsaki gradbi nujno potrebni.

Čeprav te knjige letos morda še ne boste potrebovali, vendar utegne biti ta knjiga za Vas še velike vrednosti. Morda prej ali slej le napoči čas, ko si boste lahko omislili skromen dom. Prej ali slej le morajo priti boljši časi. Saj tudi po dežju vedno solnce zasiže. Zato mora tudi po tej krizi priti zlata solnčna doba.

Roosevelt, predsednik Združenih ameriških držav, je te dni rekel, da ima vsaka družina pravico do lastnega doma in da bo on gospodarstvo tako uredil, da doseže to človeško pravico tudi najnižji delavec.

Prej ali slej bodo tudi evropski voditelji morali spoznati, da mora imeti vsak človek streho nad seboj.

Zato je prav, da proučite vsa vprašanja, ki se tičejo zgradbe lastnega doma, da boste pripravljeni takrat, ko bo treba misliti na postavitev svoje hiše.

Druga knjiga bo: «Žena in sedanja družba», ki jo piše znana kulturna delavka Angela Vodečova.

Ta knjiga je bila potrebna kakor malokateri. Obravnavala bo vsa vprašanja, ki se tičejo žene in njenega položaja v sodobni družbi. Z velikim zanimanjem jo boste čitali. Nobene žene ne sme biti, ki bi te knjige ne imela na svoji knjižni polici.

Tretja knjiga bo: «Za pridne roke, IV. del: Vezenje», ki jo pripravlja Angela Podgornikova. Te knjige bo vsaka vesela. V njej dobite različne praktične nasvete in veliko risb in slik. Po tej knjigi si boste v deževnih jesenskih in dolgi zimskih večerih lahko napravili marsikatero novo ročno delo, ki bo v okras Vašemu domu. V njej dobite popisano marsikatero novo tehniko, ki je doslej morda še ne poznate.

Četrta knjiga bo: «Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo». To bo tretji del zdravniške knjige, ki jo piše dr. Karel Petrič, direktor Higienškega zavoda. Nalezljivih bolezni se je treba čuvati, ubranimo se jih pa le tedaj, kadar jih dobro poznamo. Zato ne sme biti nobene slovenske družine, ki bi ne imela te zdravniške knjige.

Peta knjiga bo kakor po navadi naš «Gospodinjski koledar za leto 1935.» Ta koledar je neogibno potreben pomoček pri Vašem gospodinjstvu. Naš koledar se je, kolikor vemo, na vso moč priljubil vsem gospodinjam, ker ga vsaka pri svojem delu s pridom uporablja.

Večkrat se je že zgodilo, da je bila ta ali ona naročnica užaljena, ker je knjige prepozno naročila, pa jih ni mogla dobiti, ker so pošle. Da ne bo tudi letos takih zamer, Vas prosimo, da letošnje knjige še te dni naročite. V ta namen smo Vam poslali v posebnem pismu naročilnico. Prosimo Vas, izpolnite jo še danes in jo takoj odpošljite. Hkrati nam nakažite nekaj naročnine za knjige, ker smo morali tudi mi papir in tisk naprej plačati. Prepričani smo, da boste radi ustregli tej naši želji, saj bo to Vam v korist.

Če pa knjige iz katerega koli vzroka ne bodo ustrezale Vašim zahtevam, nam jih v osmih dneh vrnite, mi pa Vam takoj povrnemo Vaš denar.

žena in dom

REVIJA ZA SLOVENSKO ŽENO ŠTEV. 8 AVGUST 1934 LETO V

Vera Gogala:

ODMEV

ali Darko je lovil s prstom rezance po maminem krožniku. V svojem jeziku je neutrudljivo pripovedoval atku vtiske z obiska pri stari mami. Po večerji je splezal očku v na-

ročje in se mu tako dolgo dobrikal, da ga je ubogljivi očka posadil za vrat in ga prenašal po sobi. Darko je rezgetal, poganjal svojega konja in ga vlekel za lase. Spehan konjič je naposled malega jezdeca prevalil na posteljo in stresel razkuštrane grive. Popravil si je ovratnik in postavil razposajenca na tla.

«Kaj nisi še zaspan? Tvoja ura je že prišla, in ti si še tu? Očka gre zdaj v mesto. Ko pridem do vežnih vrat, moraš biti že v postelji in mežati.» Segel je po suknjo in nežno zapretel sinku:

«Mislim, da se kmalu vrnem, Nada. Domenil sem se z Rajkom. Oženil se je, veš. Mnogo mi ima povedati. Kaj boš pa počela ti?»

Nada se je poredno nasmehnila in odvezovala fantku čevljičke.

«Skoraj mi bo lepše ko tebi. Ko bi ti le vedel, kako je v sobi prijetno toplo. Kar ude obliva kakor gorka kopel. Ti pa v ta mráz, brrrr! V posteljo bova zlezla oba skupaj, kajne, mišek mali? Pa kar zdaj takoj! Darko bo zaspal, mamica pa bo še roman prečitala do kraja in potem bova spala objeta, dokler se ne vrneš.»

Francita je toplo zajelo. «Da se nisem domenil, prav gotovo bi me zdajle zmikalo ostati pri vaju. Tako znaš v človeku vzbuditi domačnost in pravo razpoloženje.»

Sestanek se je zavlekel precej pozno v večer. Družbo so povečali trije Francitovi tovariši iz urada, ki niso imeli navade gledati na uro in katerih nista čakala doma žena in sinek. Franci si je že kar resno želel domov.

Ko je previdno odklenil stanovanje in se po prstih približal spalnici, je bilo v sobi že vse tiho in temno. Prižgal je svetilko na svoji omari in

obstal pred posteljo. Mehka motna svetloba je objemala oba speča obraza. Tesno prižeta sta ležala Nada in Darko v belih blazinah. Mala ročica se je še v spanju trdno oklepala maminega vratu. Franci se je sklonil k njima in ju opazoval od blizu. Najrajši bi bil oba privel k sebi. V srečo se mu je mehko zgenilo. Tu leži tvoja sreča!

Previdno je prijel ročico in jo hotel preložiti z Nadinega vratu. Tedaj pa so zaprte Nadine trepalnice lahno zadržtele in najljubkejši smehljal je izdal navihanko. Pritegnila je Francitov obraz k sebi.

«Ti nagajivka! Kako da še ne spiš? Saj je že pozno. Zakesnil sem se.» Nadaljeval je še tiše: «Saj veš, če so Kosirnik, Mate in Rado poleg, ne vedo, kdaj je treba domov. Dosti moram jezik brusiti, da se dvignejo. Zdaj pa lepo zaspančkaj. Lahko noč, Nada! — Pazi, mali lišček se budi.»

Sladek občutek ugodja in zadovoljnosti se je razlil v Francitove trudne ude in v hipu je zaspal.

*

V parku je Nada srečala znanko Miro.

«Servus, Nada! Tvoj mali? Srčkan? Kako se ti godi? Kje zdaj stanuješ? Tako malokdaj te vidim. Včasih smo bili zvečer pogosto skupaj. Sploh te ni več na izpregled. Tvojega moža včasih vidim v kavarni. Kako da ga puščaš samega?»

Nada se je začudila. «Zakaj bi ne smel brez mene v kavarno? To vendar ni nič hudega. Jaz ne morem vedno in povsod z njim, posebno zdaj ne. Otroka ne smem pustiti samega doma. Tako je živ in nemiren.»

Zavili sta v slaščičarno. «Pa naj še on ostane doma. Da bi šel moj mož kdaj brez mene zvečer iz hiše! Bog ne daj! Niti koraka brez mene, ta dobričina uboga. Kaj veš, v kakšni družbi se kreta in če morda ne popiva. Potem pa čuješ zvečer pravljice, in ti jim verjameš.»

Nada je hotela oporekati, a Mira ji ni dala besede. «Saj tudi jaz vem, kako je vsakokrat nerodno z otrokom, če se odločimo za majhno večerno zabavo. Ampak po pravici ti rečem, moj Bogdan je takoj pripravljen ostati doma, kakor hitro se pokaže kakšna neprilika. Da bi moj mož sam ponočeval, tega si niti misliti ne morem. Bogdan? Ki je tako dober, obziren in pameten mož!»

«Saj zato tudi Franci še ni slab mož!» se je postavila Nada. «Otroka pa ne zapustim zvečer, rajši vidim, da gre Franci sam. Kaj če včasih pogleda v kavarno, malo razvedrila mu pač moram pustiti. Odtrgati ga od vsake moške družbe, bi

bilo celo nespametno. Njegove tovariše dobro poznam, niso nevarni dečki. Kolikokrat mi je že sam prigovarjal, da bi šla z njim. Pa nisem šla zaradi otroka. Čemu bi mu zato branila nedolžno zabavo, saj je tako redkokdaj. Enkrat na teden kegljanje pa včasih sestanek s tovariši. Jaz pa tega vsega ne pogrešam, saj imam Darka in dobrega moža.»

Mira se je pomilovalno nasmehnila. «Ti mala ženičica!»

Nada je zmajala z rameni in samo še molče poslušala vneto Mirino pripovedovanje. Vendar jo je pa presenečalo, kako je mogla prav ona razposajena, jezična Mira dobiti tako dobrega moža, ki jo ima rad pri vseh njenih napakah in brezobzirnosti. Saj jo je poznala še izza šolskih let. Uveljavljala se je povsod, kjer se je le mogla, zato tudi med tovarišicami ni bila nikoli priljubljena.

Mnogo je imela Mira povedati o svojem zakonu in o svoji vplivni besedi pri možu, le nečesa Nada ni slišala iz njenih ust. Če je Bogdan srečen. Naposled ji je postalo neprijetno in mučno v njeni družbi. Presedala ji je dvomljiva iskrenost teh samohval. Izpila je kavo in se dvignila z izgovorom, da mora k šivilji. Mira ji je zapretila in se pomenljivo nasmejala. «Kam tako hitro? Da mi greš res k šivilji, in ne morda na sestanek! Ob priložnosti se oglasim pri tebi, saj si zvečer vedno doma, kajne!»

Nada si je oddehnila, ko je zajela sveži zrak. Zadnje Mirine besede je niso bogve kaj razveselile. Čudno zamišljena in raztresena je molče hodila z Darkom ob roki. Ni se mogla otresti neprijetnega občutka, da je bila zapostavljena. Nerazpoloženje se je vjedlo v njeno dušo, jezila se je na samo sebe, ker ni našla pravih besed in načina, da bi zadostno branila Francita in svoje življenje ob njem. Lepi srečni trenotki izza njunega skupnega življenja so se vrstili v spominu, pa jim je branila lahna skrita zavist, da niso mogli prodreti skozi mračne misli, ki so se kakor nalašč vsiljevale.

Nada je začela primerjati. Nenadoma se je čutila zapuščena in zanemarjena. Saj je še tako mlada in življenja polna, pa preseda vedno doma. Vsak dan ista pesem. Francitu res nima nič hudega očitati, saj je dober in ljubezniv. Ali vendar!

In ko je zvečer Franci prijel svojo mlado ženo okrog pasu in se zavrtel z njo do sobnih vrat, ga je prvič presenetila. Resno in zamišljeno ga je pogledala, ko je segel po suknjo, rahlo je zvenel očiitek v glasu: «Že spet? Saj si bil komaj pred dobrim tednom, pred šestimi, ne, sedmimi dnevi.»

Franci se je obrnil in se zasmeljal: «Glej jo! Od kdaj pa šteješ dneve? No, kaj bi rada?»

«Ostani nocoj doma!» ga je resno prosila, a ji je v hipu postalo žal, ko je videla njegov dobrovoljni obraz. Franci je obesil suknjo nazaj.

«Pa ostanem, če ti je toliko do tega. Bodo tudi brez mene opravili. In dežuje tudi. Zdaj mi pa

povej, čemu naj bi prav nocoj ostal doma? Ti! No, reci.»

Nada se ga je oklenila in ni vedela odgovora. Tisti večer je bil lep, kakor že dolgo ne.

Ves drugi dan je bila Nada vesela in razposajena. Ko pa se je zvečerilo in je Franci hotel oditi, se je zmračila in ga postrani pogledala. Franci je še enkrat zaujčkal Darka po zraku, da je malemu jemalo sapo, Nada pa mu je vzela Darka iz rok in ga stisnila k sebi. Povesila je glavo in trmasto našobila ustnice. «Že kar vsak dan? Ti je žal, da si snoči ostal doma, ali moraš hitro nadoknaditi?»

Francita je presenetilo, da je obstal. Pogledal ji je v obraz, da bi se prepričal, ali misli resno ali je spet samo nagajiva. Danes bi ne mogel ostati doma, tudi ko bi resno želela. Dogovoril se je z Rajkom in njegovo ženo. Nada je povesila glavo in gledala v kot. Pričakovala je, da bo storil kakor snoči, a je bila tembolj razočarana, ker si je kar dalje ovijal ovratnico. Franci je postal nestrpen vsled ženinega molka.

«Kaj je šinilo vate? Tako grdo govoriš z menoj, ti grda, grda žena!» Izkušal jo je razvedriti, pa ga je rahlo odrinila od sebe in še bolj povesila glavo. Grizlo jo je v srcu, senca zavisti se je spet pojavila v njej.

«Ostani doma!» ga je hotela prositi, a je le kakor trmast škrtat izbruhnulo iz nje.

«Nocoj ne morem, Nada,» ji je resno odvrnil, «povej, zakaj hočeš, da ostanem doma? Te je strah, ti je dolgčas? Si žalostna? Povej! Z Rajkom sem se dogovoril. Tudi njegova žena pride.»

«Rajko pa lahko pripelje svojo ženo s seboj!» mu je hitro očitala, čeprav se je v trenutku spomnila, da sta onadva šele dobro poročena. Franci je razprostrl roke.

«Za tem grmom torej tiči zajec! Saj bi mi bila vendar lahko takoj povedala, da bi rada z menoj. O, še prav rad bi videl, da bi šla, Nada. Ampak? Kdo bo pa pri Darku?»

«Saj ne gre za to,» je spet povesila noseč, ker je videla, da ni prav pogodila. «Seveda bom jaz pri Darku, kdo pa drug. Ti se itak ne moreš ničesar odreči, kar je tebi všeč. Le nase misliš. Tebi so tovariši več kakor žena. Vsi moški ste sebični. Za takšno malenkost te prosim, pa mi jo odrečeš.»

«Ne boš krivična!» je zaprosil.

Čutila je, da je zašla predaleč, v grlu jo je stisnilo, in komaj je zadrževala jok. Franci je stal pred njo, molče je držal klobuk v roki in jo samo gledal. Vse to ga je presenečalo. Take Nade ni bil vajen. Razmišljal je, odkod veje veter, česa prav za prav hoče Nada.

«Ali ti je samo do tega, da ostanem nocoj doma?» jo je naposled iztuhlat. «Sinoči sem ti ustregel in sem tebi na ljubo stal doma. In bom ostal spet ves teden doma. Saj grem tako malokdaj. Ali prav nocoj, ko sem za gotovo obljubil. Torej, kaj je?»

«Saj tudi snoči nisi ostal meni na ljubo doma. Te pač ni posebno mikalo. Ti storiš, kakor je tebi všeč...»

«Nada!»

«In danes ti je žal...»

«Da! Zdaj mi je žal!» je užaljeno dejal in trdo zaprl vrata za seboj.

Nada je hitro dvignila glavo in zastrmela v vrata. Odšel je. To da je storil Franci? Zamežala je in v sekundi še enkrat premislila svoje zadnje besede. Žalila ga je, hotela ga je zadeti. Nekaj v nji je sililo k temu, ne ona sama. Nekaj tujega v njej. Hotela je zaklicati za njim, pa je že slišala večna vrata, ki so stisnjeno zaškrpala. Odšel je, jezen, brez pozdrava.

Prvič v njunem skupnem življenju.

Vrgla se je preko postelje in zakopala obraz v blazine. Krčevito je zajokala, da je Darko preplašeno zlezal iz posteljice in se obesil mami okoli ramen. «Mama!»

Nada je stisnila malega k sebi, ga božala po lasih in glasno jokala. «Tvoja mama je nesrečna, tako nesrečna!»

Darko je zajokal in ni razumel nobene besede. Nada pa se je še bolj zagrebla v blazine in ihtela do onemoglosti. Tako brezsrčno, kruto je ravnal, brez vsakega prigovarjanja in razumevanja je trmasto odšel, brez pozdrava in dobre besede.

«Jaz pa sem mislila, da je dober, boljši od drugih. Vsi so enaki, vsi!» je očitajoče obsojalo in si brisalo mokri obraz. «Zato, ker sem obzirna in nesebična, zato, ker mislim vedno le nanj in skrbim za njegovo blaginjo, nisem vredna ene dobre besede!» je iznova zajokala. Zasmilila se je sama sebi.

«Nesrečna sem, tako nesrečna. Druge, ki so slabe, brezobzirne, jih pa možje na rokah nosijo. Kaj sem mu sploh hudega naredila?»

Zamislila se je nazaj v tisti trenutek, ko je Franci napravil hladen obraz in ko jo je zadel njegov vprašujoči resni pogled. Ponovila si je v duhu svoje in njegove besede. Tako silno težko ji je bilo, da sta se ločila v naglici in v prepiru.

«Zdaj je šel in se bo zabaval ves večer, jaz pa se kopljem v solzah. Kaj mu je mar moja bolečina?» je trdo mislila in razburjeno hodila po sobi. Spravila je Darka nazaj v posteljico. Sedla je na rob svoje postelje in skrila obraz v dlani.

«Ali ga bom čakala tako? Ne!» je trmasto vstala. «Zakaj naj bi videl, da trpim zaradi njega. Če njemu ni bilo do sprave ali da bi ostal doma, naj še jaz ne pokažem svoje prave notranjosti. Tako razdejano in strto je tu notri!» si je šepetala in sklepala prste.

«Tako sama sem in zapuščena. On pa hodi okrog in se smeje. Da, smeje se, pozabil je že na prepir. Tako malo sem mu mar!» se je zarezavala bolečina vedno globlje v dušo.

Počasi se je slekla in legla v posteljo. Zgledala se je v strop, kakor da nekaj pričakuje. Tako mrtvo je postalo v njeni notranjosti. Ni čutila več tiste velike bolečine, niti jezna ni bila

več. Počasi, rahlo se je začela oglašati želja, da bi bilo že vse dobro. Njena prava dobra narava ji je pričela šepetati tihe očitke.

«Ko bi se zdaj vrnil in bi se nagnil preko mojega lica, prav gotovo bi ga objela. Vse bi mu odpustila. Le zakaj se ni takoj vrnil? Samo eno dobro besedo bi zinil, in takoj bi se spravila z njim. Bil je trmast in hudoben. Sama sem ga razvadila!»

Premetavala se je v postelji. Zaspiti ni mogla in ni hotela. Saj tudi ni bilo mogoče zatisniti oči z boleščjo v srcu, z mislijo, da sta se v prepiru razšla.

«Še to noč mora biti vse dobro. Ko bi se vsaj že vrnil. Ali začeti mora on. On me je izzival, on me je v solzah zapustil brez pozdrava in besede.»

Nada je sedla in se oklenila kolen. Solze so se že skoraj posušile. Le kdaj pa kdaj je še rahlo zadrhtelo v prsih kakor ihtenje, ki jo je iznova živo spomnilo njene nesreče. A želja je rasla in nazadnje si je začela predočevati trenutek, ko se bo Franci vrnil. Previdno bo odprl vrata in prvi pogled bo padel nanjo, ki bo ležala v blazinah vsa sključena od bolečine in joka. Tedaj se mu bo zasmilila in rahlo jo bo pogladil po lasih. Ona pa se ga bo oklenila.

«Ne tako! Nečem, da bi videl razgaljeno mojo bolešč. Naj trpi še on, ker se je ves večer zabaval, medtem ko je meni srce trgala bolečina. Lepo bom ležala, naj me najde kakor v najslajšem spanju. Tako bom dela roke pod glavo in se ne bom niti zgenila. Naj me gleda in trpi. Potruditi se mora zame.»

Zavrgla je tudi to misel. Dvignila se je in vzela malega Darka iz posteljice. Privila ga je k sebi, zlezla nazaj v posteljo in ga stisnila, da je malček še v sanjah vzdihnil. Zaprla je oči.

«Takšno naj me dobi. Čuječo in mirno, vso dobro in milo. Tedaj se ne bo mogel premagati. Sklonil se bo k svoji zapuščeni družinici in srce bo prosilo odpuščanja.»

Takrat se je v vratih prednje sobe zavrtel ključ. Nada je zadržala dih in še tesneje privila Darka k sebi. Vrata v spalnico so se počasi odprla. Franci je obstal ob njih. Že s ceste je videl luč, torej je Nada še čula. Tako si je želel tega trenutka, in vendar je odlašal do enajstih. Ves večer je bil molčeč in zamišljen, da je celo Rajko opazil to izpremembo. Koliko si je očital in se jezil na samega sebe. Uboga mala Nada!

Izprva je bil res užaljen in jezen. Ali sploh ni pomislila, kaj govori? Ali ga je hotela nalašč zadeti? Zakaj mu je očitala, da je ne vzame s seboj, ko ji je vendar že tolikokrat izrazil to željo?

«Ko bi imel človeka, ki bi mu lahko otroka zaupal! Da bi bila Nada vsaj enkrat na teden prosta. Tako mlada je in živahna, revica, pa ji ne morem priboriti majhnega razvedrila. A jaz se vsled tega tudi ne morem zabubiti doma, saj ne grem tako pogosto. Sicer pa sem zdaj tako uredil, da bosta hodila Rajko in žena k nama v vas.

Imeli bomo prijetne domače večere, in Nadi ne bo več tako dolčas.»

Trpel je ves večer in mislil na ženo. Ni bilo več jeze v njem, najrajši bi bil vstal in šel domov, da jo potolaži in popravi, kar je zamudil. Jezilo ga je, da se doma ni mogel premagati. Končno ni izdržal več. Hitro je stopal proti domu.

«Rajkova žena je simpatična ženska. Morda postaneta z Nado prijateljici. Prav lepi večeri bi bili. Ko pa otrok malo dorase, bo sploh vse boljše.»

«Ne bom je več puščal doma, male, dobre Nade. Saj ima že itak tako malo od mene, pa ji niti tako zaželenega večera nisem podaril.»

Spotoma je razmišljal, kako ga bo sprejela. Ali bo še huda in jezična, ali pa...?

Maksim Gorkij:

o vaški ulici med belimi kočami se z divjim tuljenjem pomika strašna procesija.

Gruča ljudi gre, v gneči se počasi premika — vali se kot ogromen val, pred njo pa koraka kljuse, smešno kuštravo kljuse, ki je čemerno povsilo glavo. Dvigajoč eno prednjih nog, maje tako čudno z glavo, kakor da hoče s kosmatim

gobcem zadeti v cestni prah, kadar pa prestavi zadnjo nogo, se mu ves križ približa k tlom, in zdi se, da se bo vsak čas zgrudilo.

K prednjemu koncu telege je s konopcem privezana majhna, čisto naga ženska, skoraj deklica. Gre nekam čudno — postrani, glava z gostimi, razkuštranimi, temnoplavimi lasmi je dvignjena kvišku in nekoliko nazaj nagnjena, oči so na široko odprte in gledajo s topim, brezmiselnim pogledom, v katerem ni nič človeškega, nekam v daljavo... Vse telo je pokrito z modrimi in škrlatnimi marogami, okroglimi in podolgovatimi, leva prožna deviška grud je presekana in iz nje teče kri... Kri je napravila škrlatnordečo progo po životu in niže po levi nogi do kolena, na golenici pa jo zakriva rjavkasta skorja prahu. Videti je, da so s telesa te ženske odrli ozek in tenek pas kože, in po njenem životu so morali dolgo biti s cepcem — ker je tako strašno otekel in grozno moder.

Vitke in majhne noge te ženske komaj stopajo po prahu, vse telo je strašno upognjeno in se maje, in nikakor ne moreš razumeti, zakaj se še drži na teh nogah, ki so kakor vse njeno telo pokrite z modrimi lisami, zakaj ne pade na zemljo in se, viseč na rokah, ne vleče za telego po prašni in topli zemlji...

Na telegi po stoji visok kmet v beli srajci, s črno čepico iz jančje kože, izpod katere se mu je preko

Zdaj pa je stal pred posteljo in gledal prisrčno, ljubko sliko. Mala temna glavica se je tiščala maminega lica. Njen obraz je izdajal še sledove joka, vendar pa je bila razlita po potezah samo milina in sladka spokojnost, da se je zazdela Francitu nadvse lepa. Sklonil se je čisto k njej in jo ogledoval. Tedaj pa se je Nada okrenila in ga ljubeče pogledala.

«Nada!»

Mali Darko se je prebudil in začudeno pogledal okrog sebe. Pa se je spomnil in z mehкими ročicami še ves zasanjan objel mamino in očkovo glavo ter ju krepko stisnil skupaj, da sta se presrečno zasmejala.

«Tako sem bila grda, Franci!»

«Ti uboga moja Nada!»

Sprevod

čela povetil pramen svetlordečih las; v eni roki drži vojke, v drugi — bič in metodično bije z njim zdaj po hrbtu konja, zdaj po telesu male ženske, ki je že brez tega stolčena, da nima več človeške podobe. Oči rdečelasega kmeta so podplute s krvjo in se bleste v zlobnem zmagoslavju. Rdeči lasje še bolj poudarjajo njih zeleno barvo. Do lakti zavihani rokavi so razgalili krepke, mišičaste, na gosto z rdečimi kocinami porasle roke; usta, polna ostrih, belih zob, ima odprta in zdaj pa zdaj hripavo zakriči:

«N-nó... ča-arovnica! Hej! N-nó! Aha!... Prav, bratci?»...

Za telego pa in žensko, privezano k njej, se trumoma vali tolpa in tudi kriči, tuli, žvižga, se smeje, vriska... hujska... Tudi otroci so vmes... Včasih steče kateri izmed njih naprej in kriči ženski v obraz cinične besede. Tedaj ogluši krahot tolpe vse ostale glasove in tanki žvižg biča v zraku... Za sprevodom gredo tudi ženske z razdraženimi obrazi in očmi, ki se jim svetijo od veselja... Moški gredo in kriče nekaj ogabnega onemu, ki stoji na telegi... Ta pa se obrača nazaj proti njim in se krohoče, na široko odpirajoč usta. Bič oplazi po telesu ženske... Bič, tanek in dolg, se ovije okoli ramen in se zamota pod pazduho... Kmet, ki bije, potegne tedaj bič silovito k sebi; ženska oglušljivo zakriči, se prevegne nazaj in pade na hrbet v prah... Mnogo iz tolpe jih skoči k njej in jo zakriva, sklanjajoč se nad njo.

Konj se ustavlja, čez minuto pa iznova potegne in vsa zbita ženska se kakor prej pomika za telego. Bedni konj koraka počasi in še vedno maje s kuštravo glavo, kakor bi hotel reči:

«Kako podlo je tolči žival! Prisiliti nas morejo, da se udeležimo vsake ogabnosti...»

Nebo pa, južno nebo, je popolnoma čisto — niti enega oblaka ni in z njega radodarno lije poletno sonce svoje žgoče žarke...

Tu nisem napisal alegoričnega popisa preganjanja in mučenja — ne, to žal ni alegorija. To se imenuje sprevod. Tako kaznujejo možje žene za nezvestobo; to je slika iz življenja, običaj — in to sem videl leta 1891. dne 15. julija v vasi Kandibovki v Hersonski guberniji.

Prevedel I. T.

Otroci plešejo

Plesna umetnica Katja Delakova je lani otvorila v lastni, moderno urejeni dvorani v Gajevi ulici, števil. 8, šolo za ritmično gimnastiko in umetniški ples. Kmalu je zbrala okoli sebe krog učenk, odraslih in otrok, katere je z ljubeznijo in njej lastnim fanatizmom vzgojila v mlade nadarjene plesalke, katere smo lahko občudovali na dobrodelni prireditvi mestne občine, na prireditvi «Jadranske Straže» in na dobrodelni prireditvi «Materinskega dneva».

V soboto, dne 2. junija, pa nam je Katja Delakova predstavila svoje najmanjše in najmlajše učence na samostojni prireditvi «Otroci plešejo» v gledališki dvorani Delavske zbornice.

Proti, bežni vtis te male otroške manifestacije za sodobno telesno vzgojo, prežeto z vso lepoto resnega, umetniškega stremljenja, nam je pokazal predvsem pedagoginjo Delakovo, ki je spoznala vsakega svojega malega učenčka in našla v vsakem oni svet, ki je vsa-

Ruska kmetica (Desanka Knez).

Cinov vojak in dekle (Renata Živič in Eva Hofreiter).

kemu posameznemu lasten. Le tako si lahko tolmačimo ves pravljичni svet, ki se je v teku dveh ur pred nami razvijal, prikazal nam otroke kot presenetljivo dobre interprete, obenem pa — otroke, ki so v vseh teh nešteti variantah popolnoma ohranili vso svojo samostojnost.

Skoro vse plesne je gradila Delakova na motive narodnih pesmi in jih izdelala v pravljичno lepi, otroški duši primerni veseli pestrosti, ki je spominjala na pravljичni otroški svet. Občudovati smo morali te male otroke, ki so v lahkem zanosu rajali pred nami in nam pričarali s preprostimi kretnjami lastni, pestri duševni svet.

Narodni plesi, lutke, cinov vojak in dekle in kolikor je bilo še teh plesov — vsi so bili otroško občuteni in otroško podani, pri vseh smo opazili, da so se z vso dušo poglobili v izvedbo plesov, da so nastopali brez bojazni, samozavestno in naravno.

Malo, čisto posebno pohvalo zaslužijo mali Španci (Boža in Vida Klepec), ruska kmetica (Desanka Knez), cinov vojak in dekle (Renata Živič in Eva Hofreiter), ki so nas z Božo Šumi, Dagmar Ledl in malo Katjo Szekely uvedli v čudovito življenje, polno ljubkosti in otroškega veselja.

Pestri kostumi, decentna glasbena spremljava (gospodična Boža Šaplja) in triumf dobremu hotenju predane otroške duše so nam pričarali redek umetniški užitek.

A

MATERINSKA SREČA

Mnoge moje poklicne tovarišice, ki vedo, kako zelo sem si želela otroka in kako težko sem si ga priborila, so me že večkrat vprašale, katero moje občutje je bilo pri tem najmočnejše in kateri trenutek najsrečnejši.

Zelo težaven je odgovor na to vprašanje, saj sem eno tistih bitij, ki se jim vselej, ko začutijo čudovito lepo počutje sreče, zbudi tudi strah, da ne izgube te sreče.

Najsrečnejše trenutke sem doživljala takrat, ko še nisem bila pri polni zavesti, tretji ali četrti dan po porodu. Takrat se otrokovo bitje ni še tako zelo vtisnilo v mojo zavest, da bi ga v prvih nočeh ne mogla pozabiti. Da, globoko in brez sanj sem spala. Čisto sem pozabila, da imam otroka.

In ko se je zjutraj bližalo ob razsvitu prebujenje, se mi je vselej izprva zazdelo, da pričakujem dan, kakršnih je bilo toliko in toliko, kakršni so bili vsi. Najprej delo doma, potem delo v uradu in spet delo

doma. Toliko praznih ur zvečer v delavnikih in ob nedeljah. In sredi teh motnih misli sem iznenada začula skozi tenka vrata, ki so bila le priprta, jasen otroški jok. In tedaj sem se zavedela in zavriskalo je v meni: «Otroka imaš!»

Potem je prišla strežnica in mi ga prinesla, da je pil ob mojih prsih. Prišla je še prijazna sestra Leonija in pospravila njegovo posteljico, vzela otroka in ves dan sedela pri njem. In ko je prihajal mračen večer, sem vedela, da pride spet nov dan, prav tako lep, kakor je bil prejšnji...

In nikoli več nisem bila sama.

Časih je stala sestra že pri moji postelji, ko sem se zbudila. In takoj sem jo vprašala: «Sestra, ali je dovolj zakurjeno? Ali je dobro spal? Ali njegov jok ne pomeni, da je bolan?»

In vzlic skritemu strahu je vse vriskalo v meni:

«Otroka imaš...»

Nina Smirnova:

Marfa

Roman.

Poslovenil L. Mrzel.

(Nadaljevanje.)

Razul je šel ven. Toda ko je teden kesneje na stopnicah pred Marfino sobo brisal prah, je skozi napol odprta vrata čul Kurbatova, kako razburjen govori. Odvrigel je cunjo in je vrata bolj na široko odprl. Kurbatov je stal kraj Marfinega pisalnika. Sedela je, z obema rokama na mizi, z visoko dvignjeno glavo in ga motrila s porogljivim začudenjem.

Kurbatov je govoril hlastno iu užaljeno.

«Vi mi torej ne marate povedati, kaj je Kegič za vas?»

Marfa je počasi odvrnila:

«Da, ne maram. Prilaščate si nekaj preveč pravice.»

Kurbatova roke so počivale na naslanjalu stola. Razul je videl, kako je Kurbatov zagrabil za stol; zaprl je vrata za seboj in stopil kraj Marfe.

Kurbatov je kliknil:

«Marfa!»

Povesila je oči in se je pomaknila bliže k mizi:

«Mihajl Borisovič, če me samo enkrat še imenujete tako, ne boste nič več moj nameščenec! Meni bi bilo zelo žal tega.»

Kurbatov je vztrepetal.

«Oprostite mi! Toda vse tako pomandratil!... Nežnost srca, ki je enkrat bila, se ne pozabi več, človek je ne sme pozabiti! Zavoljo vas sem zapustil svojo ženo!»

Marfa je odvrnila prav resno:

«Čuj, Mihajl Borisovič, jaz nisem nikakšna majhna punčka. In mene je ljubil več kakor en mož. Spominjam se ljubimkanj, marsikakšnih ljubimkanj — spominjam se rok, ki so mi dušo mečkale, ki so me prijemale v smrtni muki. Toda v nobeni roki nisem pustila niti najmanjšega koščka sebe, v nobeni! In o človeku, ki imam otroka od njega, o njem sploh ne vem ničesar več. Se naj dam zdaj morda zadržati od tebe, zavoljo tvoje žene?»

Otožno, dobrohotno se je smehljala, dala mu je roko in ga je obenem sunila od sebe. Potem je rekla še:

«Tako. Zadosti! Pojdi! Ni vredno, da bi zavoljo tega divjal kakor huda ura!...»

Anton Kegič je bil plavolas, zelo velik in širokopleč; imel je upognjen nos in težke, svetlosinje, kakor iz blestečega kristala vlite oči. Bil je iz Kavkaza doma, a je bil Poljak in je bil zaradi političnih pregreškov izgnan v Sibirijo. Sibirijo je samo preziral, niti sovražil ni te dežele. Rad je mrkega obraza pripovedoval o pomladi v Kavkazu, o rožah, ki tam cveto, ko je v Sibiriji še za tri aršine snega, in o svoji aretaciji. Spomladi so ga bili prijeli — in tega ni mogel pozabiti, kakor

ni mogel pozabiti rož, malih, po tleh plazečih se rož, ki tam kakor z nekakšno mrežo pregrinjajo kamnita ozidja. Takrat jo je bil zadnjikrat videl. Marfe se ni mogel nagledati: ni mu šlo v glavo, kako more tu, v Sibiriji, živeti takšna žena.

Neki dan jo je bil srečal ob reki, ko je šla po eni izmed ozkih steza tja gori proti svoji hiši, in je ves presenečen obstal. Nekaj dni za tem ga je Marfa videla pred svojimi vrati. Kegič ji je zrl naravnost v obraz, pa je ni ogovoril, toda po vsem videzu je bil odločen, da ji sledi. Marfa je stopila hitreje in on je zaostal. V tistem in v naslednjih tednih je Marfa srečavala Kegiča na najraznovrstnejših krajih: zmerom je ostro zrl vanjo, a ostal je nem. Neki dan se je Marfa okrenila, ga pogledala prav tako ostro in vprašala:

«Zakaj me pa tako gledaš? Bržkone me ljubiš?»

Pokimal je v potrdilo.

«To je brez smisla. Mnogi so me ljubili, toda nihče še ni videl moje ljubezni.»

Smehljaje se je pokazal svoje blesteče, velike zobe.

«Morda boš pa mene ljubila?»

Marfa se v Kegiča sicer ni zaljubila, toda rada je kramljala z njim; celo pričkala se je z njim in mu nikdar ni poizkušala dajati kakšnih ukazov. Rekala mu je: čarodejček.

Več kakor leto dni je prebila z njim in po enem letu ga je še zmerom prav tako priklepala nase, kakor ga je pri prvem srečanju. Kadar je razmišljala o njegovih besedah, kadar je svoje bliskajoče oči upirala v kakšno stvar, ki jo je videla samo ona, takrat je božal njene roke in govoril, da je kakor očarljiva upornica, da ima vse njeno bitje neki svetel zvok, in čeprav je žena, da vendar ni brez moči, o ne!

Pogostokrat sta govorila o ljubezni. Mnoge žene so ljubile Kegiča in on se je z nekim posebnim veseljem spominjal njih, ki so ga ljubile, pa jim on ni vračal ljubezni. Takrat se je Marfa zazrla v njegove svetle, nesočutne oči in rekla:

«Ti čarodejček, ali vsaj veš, kakšen lopov si?»

Zmignil je z rameni.

«Lopov? Samo malo sem, upornica, samo malo. Nič večji lopov nisem kakor ti.»

Nič ni olepšaval, bil je povsem odkritosrčen do nje.

Zasmejala se je in mu roko položila na oči.

«Siromaček moj! O meni pa ne boš nikdar imel kaj pripovedovati.»

«Kako to misliš?»

«Kaj se to pravi: kako? Druge žene so se zmerom bale, da boš potem govoril o njih. Prosile so te, da ne bi govoril. Meni pa je čisto vseeno, ali o meni govoriš ali pa ne.»

Obledel je.

«Ljubim te.»

Najbolj so Marfi ugajale njegove pripovedi o Kavkazu. Izpraševala ga je o mnogih podrobnostih, ki jih on sam tam nikdar ni bil opazil. Potem je ona sama govorila o Sibiriji. Tako vroče sta se včasih sporekla, da sta se domala sovražila. Toda po vsakem takšnem pomenku se je Marfa vrgla

vanj kakor vroč veter, in ko se je skoraj zadušil pod njenimi svežimi, kakor pelin dehtečimi lasmi, kakor da se ovija v dim goreče zemlje, ni vedel Kegič, kaj ga bolj žge: njene smolnato črne kite, njene ustne ali njene roke.

Pa se je zmerom hitro spet pomirila. S svojimi sinjimi, razpaljenimi očmi je zrl na njene povešene veke in trdno zaprte ustne in plaho mu je bilo pri srcu: tako vroč je bil in ni se znal prav obrniti v muhah njenih razpoloženj. Zbegan, skoraj pomilovanja vreden jo je vprašal:

«Kaj je s teboj?»

Neki dan mu je pravila o srečanju, ki ga je bila doživela nekoč.

«Enkrat samkrat v življenju morda sem tudi jaz zrla ljubezen. Ne vem...»

Potem je pripovedovala tiho, prav enakomerno, kakor bi se bala, da se bo z besedami ranila v svoji notranjosti:

«To je bilo še za življenja mojega očeta, v zadnji pomladi, ki jo je doživel... Sedela sem na kamnu na bregu. Voda je pravkar upadla in med kamni je klokotalo solnce, kakor da ga je nekdo nasul iz polnih prgišč. Takrat sem ga uzrla — po bregu, v solncu je šel človek kakor skozi ogenj; šel je in iskre so se mu užigale pod nogami. Prišel je bliže, ozrla sem se tja: glavo je imel kakor orel in bilo je, kakor da z obrazom in s svojimi očmi vpija svetlo luč dneva. Na mojem kamnu je bilo mnogo prostora; odmaknila sem se in sedel je kraj mene... No, torej — tri dni je prihajal k temu kamnu in tri dni se nisem mogla odtrgati od njega, potem pa mi je bilo žal one druge. Neko dekle je živelo z njim, lepo, preprosto, zdravo ko sveža kri. In tako brez moči je bila nasproti meni, tako me je gledala, da sem... No, jaz pač nisem mogla — tako mi je bilo, kakor da ga ona bolj ljubi kakor jaz. In sem šla. Tako je kričal name — če bi bil ti to čul! Takrat je ležal, nekaj se je bil ranil in ni mogel vstati — in kričal je, kakor majhni otroci kričijo od velikih bolečin, in stokal je, kakor da je vse čisto bolno v njem, kakor da je vse tako bolno, da ne more več kričati: 'O, ne hodi od mene!... O, ne hodi od mene!' Ona pa me je gledala z očmi, kakor da ji srce krvavi. In več...» S takšno silo se je v stolu okrenila na stran, da je zaškripalo v lesu, zgrabila je Kegiča za prsi in zašepetala: «Veš, svoje noge sem morala v roke vzeti, da sem ušla!» Potegnila ga je še bliže k sebi: «Greh je bilo to od mene, greh! Morda sem njega in sebe oropala vseh radosti za vse življenje? Premagati sem hotela samo sebe, bala sem se, da bom izgubila svojo prostost — ampak zdaj bom vse svoje življenje ostala ranjena ptica... In ne maram ga, nič več ne mislim nanj... Toda če se domislim tistih treh dni, tedaj me boli srce, kakor bolne kosti bole v mokrem vremenu.»

Marfa ni videla, kako se je Kegiču zmračil obraz. Od tega dne je bil ljubosumen nanjo. Če je bil trezen, ni imel moči, da bi ji očital; tako je prihajal malo pijan z gosposko držo sedat za njen pisalnik in je zbadal, ali pa ji je obračal hrbet in pisal ali risal. Popisane papirje je jemal s se-

boj, toda zmerom jih je pred Marfinimi očmi zgibal, kakor da čaka njene prošnje, naj ji prečita, kar je napisal. Ampak ona ga ni prosila tega. Samo enkrat — takrat je bil trezen — mu je pri pisanju zrla čez ramo in čitala zadnje besede, ki jih je zapisal:

«... Sporekla sta se. Ona je gorečo svečo vrgla za njim. Sveča je padla, ampak ni ugasnila in on je z roko prijel za plamen. Videla je, da se je na prstu opek, in je rekla prestrašena:

«Oprosti!»

Nasmehnil se je, ni se zmenil za bolečine.

«Ti moja draga!...»

Ampak nekoč mu je bila srce ožgala — pa ni opazila tega...»

Marfa se mu je globlje sklonila nad obraz.

«Kaj hočeš reči s tem?»

S prezirom se je nasmehnil in odrinil list.

«Nič. Samo tako se urim v pisanju. Morda utegnem to stvar kdaj porabiti.»

Marfa je list potegnila k sebi. On se je branil, potem pa je pustil, stopil k oknu in zažvižgal. Žvižgal je lahko brez konca in kraja. Kadar je bil v operi, je žvižgal vse arije in motive po vrsti, kakor jih je bil čul. Upal je, da bo prišla k oknu za njim; ona pa je pozorno čitala, vse od kraja, kar je bil napisal.

Teden kesneje sta imela resen prepir. Marfa je več dni zjutraj odhajala zdoma, ne da bi ga bila počakala. Bil je ljubosumen — na gozd! Brez razumevanja je zrla vanj in je rekla:

«Zdaj je pomlad! Kaj ti ne veš, kako zemlja spomladi kliče človeka... V slednji kaplji krvi mi gomazi.»

Zmignil je z rameni in se obrnil stran:

«Ti, Azijatka!»

«Še kaj?»

Zakričal je na glas kakor histerična ženska in zacepetal z nogami:

«Ti, Azijatka! Ti, norica! Ti, Azijatka! Ti, Azijatka!»

Marfa je nemo sedela; tako tiha je bila, da se je okrenil, da bi videl, kaj počne. Takoj se je ozrla vanj z rahlim nasmeškom in je tiho rekla:

«Tako! Torej — pa napraviva križ čez to stvar?»

Vztrepetal je, kakor da bi bilo nekaj strašnega v zvoku njenega glasu, v teh njenih malo besedah.

Ona se je že ozirala po vratih in je položila obe roki na odprto knjigo, ki je v nji čital, preden je prišla.

«No, torej. Pa zbogom!» je še rekla s preudarkom in šla. «Pa zbogom! Jaz imam prav. Bolje je, da se v zemljo pogrezneš, kakor pa v tujo dušo. Dobro, da ni prišlo do tega.

Ni se več vrnila v svojo sobo. In on je šel naslednji dan.

Z okna delovne sobe svojega očeta ga je Marfa videla, kako gre čez dvorišče. Pravkar je govorila s Kurbatovim. Kegič je naglo hodil; glava se mu je bila pogreznila med privzdignjena ramena, kakor da mu je hudo mrz.

Marfa je zaklicala:

«Kegič!»

(Dalje prihodnjič.)

Egipčanke v letu 1934.

Žensko gibanje v senci piramid. Srečanje dveh stoletij.

Čez Abdinski trg v Kairu zdrči nizek, rumen sportni avto, da se brezskrbni pešci kar razpode. Vodi ga mlada Egipčanka v modernem sportnem dresu. Na glavi z ostrizenimi lasmi ima majhen črn fes. Nekaj kmetic s težkimi, lončenimi vrči za vodo na glavi obstane. Vse gledajo silno začudeno egipčansko sportno dekle. Drugi ljudje se samo za trenutek ozrejo za njo. Še pred nekaj leti bi bili pritekli vsi skupaj, da bi videli žensko brez feredže, tenčice, ki zakriva obraz. Dandanes je takšnih žensk že dovolj. Le nekateri starci z dolgimi bradami še odkimavajo in kličejo jezo »Alaha, milosti in usmiljenja polnega« nad tako grdo, nesramno početje.

Z nekega okna strmi naguban obraz ženske prejšnje generacije. Že deset let opazuje z veliko nejevoljo vse to, kar počenjajo mlada dekleta. In se vprašuje: Ali ni dolžnost žene, da ostaja doma in se krasi za svojega moža? Da rodi svojemu možu otroke.

Na majhnem oslu prijezdi starejši felah in se umakne rumenemu sportnemu avtu. Prišel je v mesto prodajat zelenjavo. Za njim se komaj še vleče žena. Na ramah nese otroka. Suha je, temnopolta in izžeta, prav nič podobna bledim, okroglim Egipčankam za zamreženimi okni. Dolga, zaprašena bombaževa obleka se kar vleče za njo po tleh. Da bi bila lepša, si je nadela srebrne obroče na roke in noge. Na bradi in pod nosom ima višnjeve sledove tetoviranja. Že od ranega jutra leta za možem, ki sedi na oslu, pa se še nikoli ni ozrl, da bi jo vprašal, ali ni utrujena. Še na misel mu ni prišlo, da bi vzel drobnega otroka k sebi na osla ali pa celo sam stopil na tla in ponudil svoj sedež ženi.

Zakaj za žene Felahov še ni prišla doba emancipacije, čeprav se že bliža. Cenen nakit, srebrne zapestnice in obroči na nogah, ki so že, kar svet pomni, vsa njena dota ali pa večji del, se počasi izpremene v majhne kose zemljišča in celo v denar v hranilnici. Nekatere si že celo oblačijo nogavice čez svoje svilene obroče. V cestni železnici se že upajo sesti na klop in nič več na tla kakor nekoč. Navajajo se že tudi tega, da pokrivajo otroke čez obraz s tenčico, da jih ubranijo pred mušico, ki širi očesno bolezen. Čedalje manj Felahinij natika svojim otrokom višnjeve verižice iz steklenih biserov, da bi jih obvarovale »hudega pogleda«.

Ženska vzgoja v Egiptu.

Toda zazdaj so se samo hčere srednjega in višjega rodu sprle s starimi predpisi in predsodki islama in šle po poti svojih turških tovarišic. Premagovati pa so morale hujše težave kakor te. V Egiptu ni nobene »Nove republike«, nobenega vse staro podirajočega diktatorja, kakor je Kemal Paša. Tudi vzgoja v srednjih in visokih šolah, ki jo imajo turške žene že dvajset let, je za Egipčanke knjiga s sedmimi pečati.

Šele zadnja leta so začeli v Egiptu uvidevati, da izobrazba ženskam ne škoduje. Toda preden jim bo dovoljen splošen vstop v šole, bo še precej vode poteklo. Samo 77.000 deklet hodi v ljudske šole. Od triindvajsetih srednjih šol sprejema le ena sama tudi dekleta. Sto tri in dvajset učenek ima.

Mlade meščanske Egipčanke so uvidele, da hočejo mladi moški njihovega stanu, ki so se navzeli idej in pojmovanja zapadnega sveta, žene, ki po vzgoji ne bodo za njimi zaostajale. Sicer se še niso ostresle misli, da bodo po poroki zaprte v hareme, toda samo zakonske sužnje tudi nočejo biti, kakor so morale biti žene nekoč. In čeprav po svojem prepričanju ne ljubijo sporta, se ga vendar oklepajo, ne zaradi sporta samega, ampak zaradi vitke linije, ker se mladi »efendiji« dandanašnjih dni ne strinjajo več z nekdanjimi nazori, da sta lepota in obilnost dva pojma, ki pomenita isto. Pobarvani prsti na nogah in rokah, široki boki, močne noge s pisanimi steklenimi biseri in zaponkami vred — vse to mora izginiti.

Vlada dovoli časih nadarjenim dekletom ustanove, da se gredo v Evropo učiti. Ena izmed redkih, ki se je vrnila v Egipt, je gospa Zakia, voditeljica edinega modernega otroškega vrtca v Egiptu in ena izmed voditeljic egipškega ženskega gibanja.

Egiptске žene v politiki.

Pred štirimi leti se je gospe Characui, drugi voditeljici Egipčank, posrečilo spraviti pred parlament predlog, da se ukine stari zakon iz korana, ki je možu dovoljeval, da je ženo ubil, če mu je bila nezvesta. Zahtevala je, naj se zakon ukine ali pa naj dobe žene isto pravico, če se jim mož izneveri. Parlament seveda ni sprejel nobenega predloga, toda predlog gospe Characui je vsaj opozoril egipške žene in parlament na to krivično neenakost med moškimi in ženskimi pravicami.

Dosti modernih Egipčank deluje v politiki. Organizirane skupine žensk demonstrirajo pred volitvami po kairskih ulicah za vlado ali proti njej. Tudi svoje kandidate za volitve si izbirlajo. Wafd, egipška ljudska stranka, ima zlasti mnogo ženskih pripadnic.

Nekaj Egipčank je že odvetnic in domače zdravnice tudi niso več posebna redkost. Čedalje bolj rase tudi število ženskih bolniških strežnic.

Žena v poklicu.

Čeprav prodaja Felahinja pogosto sama svojo zelenjavo, sadje in perutnino na trgu, vidimo le redko Egipčanke po trgovinah in pisarnah. S tem pa še ni rečeno, da bi se Egipčanke sploh ne udeleževale v poslovnem življenju. Na tisoče je lastnic raznih podjetij, toda po večini vodijo ta podjetja moški uslužbenci.

Nakupovanje nekoč in dandanes.

Za Egipčanko je bil nakup koščka svile še pred petnajstimi leti opravek za vse dopoldne. Zavita in zagrnjena, navadno v spremstvu dveh ali treh domačih in še dveh ali treh zamorskih služabnikov, je šla v trgovino izbirlat. Trgovce je čepel na preprogi, nakupovalke pa so sezule opanke, vzele ponudene ustnike vodne pipe in drobne skodelice grenke črne kave ter začele kupčevati: »Koliko, o Tagir, zahtevaš za košček tega ničvrednega, slabo barvanega blaga?«

«Ta prekrasni brokat, o gospa, je prišel iz daljne Perzije. Stkan je iz svile, ki so jo dale od Alaha blagoslovljene gosenice sviloprejk iz Ispahana. Pobarvan je po skrivnostnem navodilu, ki daje blagu barvo cvetic in lesket dragih kamnov. In za ta čudež popolnosti zahtevam tri funte.» In uslužno je razprostrl trgovec pred nogami nakupovalk svilo, ki so jo dale od Alaha blagoslovljene sviloprejk.

«Kaj vendar misliš, goljuf pametnih?» je potem vzdiknila kupovalka. «Ta cena je strašna za majhen košček blaga, ki bi ga niti moja zadnja služabnica ne marala nositi. Funt ti dam, in še ta bo bolj podarjen kakor pa zaslužen.» Potem je vzela ustnik svoje vodne pipe in globoko vdihnila dim, da bi vidno pokazala svoje ogorčenje. Trgovec pa je pobral blago in ga zvil. Položil ga je nazaj na polico. Začel se je nov pogovor o vsem mogočem. Še celo služabniki kupovalke so se vmešali vanj. Potem so spet kupčevali. Čez dve uri je odšla Egipčanka s svilo, ki so jo dale od Alaha blagoslovljene sviloprejk iz Ispahana. Dala je zanjo poldrugi funt.

Kako drugače se dandanes kupčuje v Kairu ali pa v Aleksandriji. Samo Felahi in turisti zahajajo še v preproste bazarje, moderne Egipčanke pa obiskujejo rajši velike francoske ali manjše grške in sirske trgovine. Saj je v Kairu več podružnic najbolj znanih pariških modnih trgovin. Tam dobe Egipčanke kostume, plašče, čevlje in perilo, ki je «dernier cri» iz Pariza. Tam tudi ni prerekanja zaradi cene. Toda precej trgovin skrbi za reklamo na zelo originalen način. Vsak mesec izžrebajo en dan. Kdor je tisti dan kaj kupil, dobi ves denar povrnjen.

Egipčanke in kino.

Kdor ni živel v Egiptu, si niti misliti ne more, kako odločilen vpliv ima na domače žene kino. Ali bo Marlena Ditrichova ostala po svetu tako dolgo priljubljena, kakor je v Egiptu Mary Pickfordova? Ali obožujejo Ramona Novarra v Ameriki tako kakor v Egiptu? Katera igralka je najbolj oblečena? Kdo je najpriljubljenejši ameriški zvezdnik? To so vprašanja, ki jih zadajajo Egipčanke tujkam.

Za egiptovsko ženo, ki je prišla iz harema, pomeni kino svet. Iz proizvodov Hollywooda se uči zemljepisja, psihologije, narodoslovja, zgodovine in etike — ali bolje povedano, moralnega kodeksa filmskega sveta.

Pravice zakonske žene.

Čeprav pridiguje koran prijaznost in pravičnost do žensk, jim vendar dovoljuje le malo pravic. Toda s pomočjo zakonske pogodbe si moderna Egipčanka le lahko zagotovi nekaj pravic in prostosti. Prav zanimivo je res, da se sklene le malo zakonov brez pravne zakonske pogodbe. V tej pogodbi so napisani vsi dogovori med ženino in nevesto, popisano pa je tudi vse, kar je nevesta prinesla za doto. Če pride do ločitve, dobi žena vse nazaj, kar je dala za doto. Časih pa mož sploh ne dobi v roke ženinega premoženja.

Vse pride v to zakonsko pogodbo, še celo ženina pravica, da se lahko loči od moža, kadar se bo hotela. Dejstvo, da se je princesa Ejn-El-Hijat, hči zadnjega egiptskega kadiva, s pomočjo take zakonske pogodbe ločila od svojega moža, je delovalo. Nedavno so pisali o neki Egipčanki, ki se je v enem letu petkrat poročila in petkrat ločila. V vseh petih zakonih je imela enega otroka, toda prisilila je vseh pet mož, da so morali plačati vzdrževalnino zanj. Zelo čudno je, da se more kaj takega zgoditi v deželi, kjer se še tako krčevito oklepajo starega zakona, da lahko mož nezvesto ženo brez kazni ubije.

Zakaj še dandanes velja zakon, da mora mož, ki se hoče od žene ločiti, samo izreči prastare besede: «Ločim se od tebe, ločim se od tebe.»

Toda kmalu mu bo moderna Egipčanka odgovorila:

«Slišala sem tvoje ganljive besede, moj ljubi Ahmed (ali Said ali Abdulah ali Mohamed), toda govoril si malo preveč nerazumljivo. Po zakonski pogodbi se lahko ločiš od mene samo tedaj, če mi izplačaš tretjino svojega premoženja in mi vrneš vso doto. Toda kolikor poznam tvojo skopuško dušo, boš rajši ostal pri meni, čeprav me ne maraš več. Opozarjam te pa, da se smem po zakonski pogodbi jaz od tebe ločiti, če izvem, da hrepeniš po drugi ženski. In to mi je res prišlo na uho. Zato sem se odločila, da poženem stran tebe, ki nisi več punčica mojega očesa. Po pogodbi mi moraš namreč tudi v tem primeru vrniti doto, in ta dota je precejšnja. Poberi se torej! S svojo doto in lepoto bom lahko našla dosti boljšega moža kakor si ti: Mu-Salaamy!»

Pirnat Viktor:

Ruperška čarovnica

Največja zabloda proslule prosvetljene dobe je bilo vprašanje čarovništva. Pri tem so trpele največ žene. Po zavirljivih in škodoželjnih osumljenih se je le težko rešila, ostal pa ji je umazani pečat in živela je v večni nevarnosti, da bo zbog ljudske zlobe in neumnosti končala na grmadi.

Dve sto štirideset let je bilo spomladi, ko je ruperško graščinsko sodišče obtožilo 53letno kmetico Nežo Jeršetko čarovništva. Grad Ruperč vrh, eno uro oddaljen od Novega mesta, je bil tedaj mogočna gosposka. Nastal je iz znanega gradu Mehovo, ki so ga leta 1515. razrušili uporni kmetje. Grad so kasneje spet prenovili, gosposka pa se je preselila v ravnino sredi gozdov, v novo zgrajeni grad Ruperč vrh.

Po dvakratnem mučenju je Jeršetka priznala le, da je ob določenem času nabirala po polju roso in da je redila neke kače, s katerimi je sosednim kravam in ovcam jemala mleko. Ker ji hujšega niso mogli dokazati, so jo spet izpustili.

Dve leti kasneje sta jo dva ovaduha ponovno obdolžila čarovništva in mehovsko sodišče je 11. aprila 1696. leta sestavilo proti njej obtožnico.

Neža Jeršetka — kakor jo nazivajo spisi v herrschafft. Raunacher Archivu — je priznala, da se je rodila v bližini Žužemberka, da je 55 let stara, poročena, mati treh samskih otrok in kmetica, podložna baronu Prennerju.

Obtožnice ni hotela priznati, zanikala je tudi ono, kar je pred dvema letoma priznala na Ruperč vrhu, nakar jo je mehovsko sodišče obsodilo takole: «Ker je že pred leti priznala to, kar zdaj taji, in ker je celo nameravala pobegniti, naj pride v mučilnico.»

12. aprila so jo ob desetih dopoldne pričeli mučiti, in to je trajalo do dveh zjutraj, torej celih šestnajst ur. Da se reši strašnih muk, je priznala vse, kar je sodišče od nje zahtevalo.

Priznala je za resnično vse, česar jo je obdolžil že justificirani tat Jakob Šupe. Dalje je izpovedala, da

jo je pokojna kmetica p. d. Bundra pred sedmimi leti k temu zapeljala in jo naučila, za kar je uporabljala kačo goža. Dala ji je čarovniško mazilo, s katerim se je mazala in uganjala čarovnije na križpoti nedaleč od Ruperc vrha, o veliki noči pa na gori Šmerjaku. Tam so plesali. Prišla je tudi njena prijateljica Katarina Pirc.

Nato so odplavali vsi na Klek, kjer so pili vsakovrstno sladko in kislo vino ter jedli bel, črn in zelen kruh. Namesto s štruklji so se gostili s konjskimi figami.

Vse to so napravili s pomočjo svojih vražjih pomočkov. Prejšnje leto se je udeležila take pojedine tudi Marina, Lovretova žena, ki je napravila kesneje pod bližnjim Lubnjem od sile veliko škode.

Na Kleku je bilo kaj veselo. Vse je skakalo, norelo in plesalo, med njimi hudobni duhovi, ki jih je bilo poznati le po velikih rožičkih, sicer so bili oblečeni ko kmetje. Tudi Nežka je imela med njimi ljubčka, Jaka po imenu. Bil je zastaven možak, le zelo mrzel je bil po rokah, nogah in po vsem životu.

Zatem je leglo vse k počitku. Tudi Nežka se je spravila s svojim ljubčkom na ležišče. On ji je obljubil denar in blago, ona pa mu je zapisala telo in dušo po smrti. Da se v veliki gneči ne zgrešita, ji je zapeljivec napravil pod levo ramo črno znamenje in ji naročil, naj pride vsak sveti večer tja. Bila je kesneje še trikrat tam in je svojega ljubčka zelo priklenila nase.

Mučena obtoženka je izdala tudi recept čarovniškega mazila. To delajo coprnice ob treh različnih časih: na veliki četrtek, na binkoštno nedeljo ter ob

sobotah zvečer. In to vedno na Kleku. Mazilu pridenejo vedno tudi človeško srce in mast.

Prej omenjena Bundra je ponoči prerezala z nožem polletno dekletce ter mu vzela srček in mast, kar je porabila za mazilo. V izbo je splavala skozi okno.

Pri izdelovanju čarovniškega mazila uporabljajo tudi sveti zakrament, ki ga je obtoženka prejela nekoč pri frančiškanih v Novem mestu, ga zavila v rutico in štiri leta hranila v škatlici.

Tudi za točo je povedala, da jo delajo iz kvatrnega pepela, peska in jutrnje rose

13. aprila je bila Jeršetka pred vsem sodnim dvorom še enkrat vprašana, ali je v mučilnici povedala resnico, kar je nesrečno žensko bitje potrdilo. Kaj pa ji je bilo sicer storiti? Smrti je bila zapisana, to je vedela, čemu si večati in daljšati muke.

Čez tri dni je bila sojena in obsojena «po božjih in cesarskih postavah zaradi čarovništva, s čimer se je pregrešila zoper božjo in cerkveno zapoved, ker je zatajila pravo vero, visoki dvor zasmehljivo omalovaževala, častila živega vraga in se z njim večkrat telesno združila. V svarilo in nauk drugim se ji na morišču zadrigne vrv okoli vratu in zadavi, njeno truplo pa vrže na grmado in upepeli». To se je zgodilo še isti dan, 16. aprila 1696. leta, nedaleč od ruperškega gradu.

Obsodba nosi črn žig, pritisnjen na mehovskem gospodstvu. Podpisan je dr. Johann Gozhear kot krvavi sodnik (Bann-Richter) rimsko-cesarskega Veličanstva v vojvodini Kranjski.

Ali je oče ženskih kratkih las genij ali norec?

Vsako stoletje v zgodovini človeštva je imelo svoje nenavadne ljudi in neuravnovešene duhove, ki so poskušali dati svoji dobi svoj poseben pečat. Danes spominjajo samo še njihova imena na celo kopico let. Kserks je dal z verigami bičati Helespontsko morje, da bi ga kaznoval, ker mu je uničilo ladje in vojake... Sardapanal je ukazal, naj ga zazidajo v najlepšo palačo, da bo tam ločeno od sveta, s pravljničnim bogastvom svojega dvora, skupaj s sužnji in svojim haremom čakal na smrt. Neron je opazoval skozi smaragdni monokl goreči Rim, igral je na odrih, delal pesmi, pel in umrl z besedami: «Kakšnega umetnika izgublja svet!»

Dosti je bilo takih ljudi...

Danes, v zmedi dvajsetega stoletja, v množici ljudi, ki se dvigajo nad povprečnostjo, pa so vendar majhni ob velikih dogodkih, ki prihajajo dan za dnem, je težko najti človeka, ki bi znal dati s svojim genijem pečat vsej dobi. Minili so romantični časi Kleopatre, Cezarja, Aleksandra, Kolumba in Napoleona. Svet je postal majhen za velike duhove, in njihovo genialnost, ki je postala manjvredna v smradu tvorniškega dima in ropotu motorjev, smatrajo ljudje za blaznost. Niti eden izmed genijev naših dni ni sposoben za tiste velike blaznosti preteklosti, niti eden izmed blaznikov se ne more dvigniti v svoji blaznosti do genialnosti velikih genijev.

In vendar je precej nenavadnih ljudi, ki pri njih ne moremo določiti natančne meje med blaznostjo in genialnostjo.

Antoine! To je mož, ki mu je prišlo nekega dne na misel, da bi si morale vse ženske na svetu odrezati lase... In od dne do dne, s čedalje hitrejših tempom so začeli po vseh deželah sveta padati pod škarpami ženski lasje, črni, rjavi in svetli. Antoine je postal

človek, ki so se vanj upirale vse ženske oči vsega sveta in čakale ukazov njegove volje. Antoine je postal

Antoine pri orglah v svoji hiši.

človek, ki je rodil novo industrijo, takšno, da se je ni lotila ne kriza ne nezaposlenost. Tako se govori o Fordu, o Bafi, o ljudeh, ki so očetje nove, moderne industrije in predhodniki tehnokracije. Antoine je ustvaril nov vir bogastva, ki žive danes od njega po vsem svetu tisoči delavcev. In to ni industrija, od katere bi imel koristi samo on, kakor Ford in Bafa.

Naučil je ženske, kako morajo negovati lase in obraz, ustvaril je novo panogo estetike. In če bi se mogli zbrati vsi glasovi človeštva, bi bilo med njimi brez števila takih, ki bi se zahvaljevali Antoinu, ker je dal ženam novo lepoto. Antoine bi bil lahko umetnik, slikar, toda pustil je oblike in barve. Moral je biti brezdomovinec — to je danes tako lahko — in hoditi po svetu v raztrganih čevljih, s kričeče pisanim šalom okoli vratu. Tak je prišel v Pariz, v Latinski kvart. In tam je stanoval v sobici brez pohištva. Lahko bi bil umetnik in bohem obenem in obenem nič. Toda rajši je hotel postati bogat in znan, ostati blazen.

Ta blaznost ni navadna blaznost povprečnih norcev. To je blaznost, ki išče poti skozi neodkrito, moderno eksotičnost h genialnosti. Nevrastenik je in hipohonder, toda rad ima življenje in lepoto.

Zdaj stanuje v svoji hiši sredi Pariza. Toda ta hiša je sezidana na strehi neke petnadstropnice in nima ne oken ne vrat. Kakor stare piramide, ima samo eno odprtino za vhod. In če pridemo v to hišo, se nam zdi, da smo zašli v katedralo. Sicer pa stoje res v kotu ene izmed soban velike orgle, osvetljene z obločnicami. Zidovi so pokriti z belo svilo in vse pohištvo, vse okrasje je iz stekla in marmorja. Nekaj umetnin slavnih umetnikov, nekaj knjig svetovno znanih pisateljev, to je vse, kar dobimo v njegovi sobi. In v drugem kotu steklena rakev, z belo, svilenno blazino in posteljnino, kjer počiva, zraven njega pa vaza, ki je zmeraj polna svežih belih lilij.

Tu, v tem edinem prostoru svoje hiše, prireja Antoine, oče ženskih kratkih las, ki je zmeraj oblečen v belo svilenko pidžamo, z naprašenimi lasmi, svoje umetniške večere in sprejema goste. Pri teh večerih

Antoine v svoji stekleni rakvi.

se zbira vsa pariška izbrana družba. Pogovarja se o umetnosti in Antoine pripoveduje o svojih čudnih in patološko bolnih nazorih o življenju in lepoti.

In kadar se hoče odpočiti, gre Antoine na najbolj zapuščeno pariško pokopališče in strmi dolgo, dolgo v svoj grob.

Kajti Antoine ima že svoj grob. Zgraditi si je dal majhen mavzolej, pokrit s kamenito ploščo z navadnim križem. Nad njim pa se dviga mogočen kip, ki kaže ločitev duše od telesa, — delo slavnega kiparja Dunikovskega po Antoinovem načrtu.

Tako se Antoine počasi pripravlja na prihod smrti.

Človek in ogenj

S štirimi elementi, katerih prvi je ogenj, sta človek in njegovo življenje nerazdružno zvezana, brez teh štirih sil bi moral človek zmrzniti, od žeje umreti, se zadušiti, od lakote poginiti. Zlasti ogenj, ta čudovito začreča, grejoča, živa stvar, je vzbujal že od nekdaj v primitivnem človeku poseben čar, najsi mu je bil prijatelj ali sovražnik, daritelj ali pa uničevalec življenja. Božanstvu so darovali ognjene žrtve, z ognjem so pokončevali sovražnika. Ogenj je bil najmočnejše človeško vojskovalno orožje, od ognjenih streljč Hunov in vrele smole, ki so jo zlivali z obleganega gradu na naskakujočega sovražnika, pa vse do najmodernejših granat in metalcev ognja. In potem so slavili zmago s kresovi, ki so jih žgali na gorah, prav tako tudi veliko noč in kresni večer, dva običaja, ki sta globoko ukoreninjena v odnošajih med človekom in naravo. Ogenj radosti žari še dandanes v

slavnostnih bakladah in razsvetljavah in v iskrečih se raketah umetnega ognja.

In če pomislimo, kakšne drame so se vse zgodile v človeški zgodovini, pri katerih je imel ogenj glavni pomen! Ali ni dal blodni cesar Neron zažgati celih delov mesta, ali ni dal zažgati osovraženih kristjanov kakor smolnate plamenice, samo da se je naslajal ob tem prizoru? Marsikatero ponosno mesto je izginilo — Moskva je morala biti žrtvovana, samo da so Napoleonu škodovali, mesto Hamburg je pogorelo v minilem stoletju zaradi ene same neumnosti. Pariška opera je pogorela, prav tako je uničil ogenj do tal tudi dunajski Ringtheater in z njim šest sto ljudi.

Kako neznamen, ubog in neboljšen je človek, kadar začne besneti ogenj, ki gori sredi zemlje! Kakor iz peklenjskih žrel ga mečejo gorska žekna iz sebe in zalivajo mesta z lavo! Ogenj divja po stepah in prerijah, požiga gozdove in planjave, požira velikanske oceanske parnike, zažiga letala, ki prilete na zemljo kakor

veliki goreči ptiči! Veličastne stvaritve človeka, katedrale, gradove, palače z nenadomestnimi umetninami in listinami uniči, razdene trgovske hiše in tvornice, velikanski gazometri se razlete z grozanskim treskom kakor velikanska kolnica s šestdesetimi lokomotivami — glasno in strahovito zatulijo njih sirene kakor divje zveri, ki žive zgore.

V večni borbi živi človek z ognjem, ume pa vendar vse bolj gospodovati nad njim in ga brzdati. Dandanašnja gasilna društva zaduše že hitro vsak požar, mi se znamo braniti, naša mesta ne pogore več. Pravega, živega ognja kmalu ne bomo več imeli po mestih. Luč, kurjavo in moč nam dajeta manj nevarni plin in elektrika vse doli do vžigalnika za smotke, tako da švigajočega plamena skoraj že ne vidimo več.

In vendar imamo radi rdeči ogenj. Lepo se nam zdi, kadar poslušamo, kako prasketa ogenj v ognjišču, in prijetno se nam zdi sanjati v zimskem času ob zakurjeni peči ali pa hoditi jeseni po poljih in pašnikih, kadar peko pastirji krompir. Zlatega bleska božičnih svečk nam električne lučke kar ne morejo nadomestiti. Ljubezen primerjamo z žarom ognja in jo upodabljamo kot goreče srce — globoko v ognju, ki nam mora nadomeščati solnce, če je mrzlo in mračno — ljubi, topli, divji, razdevajoči, žareči, ustvarjajoči in uničujoči, strašni element!

Če se zemlja trese...

Najstrašnejše in najgrozovitejše, kar so človeške oči kdaj videle in človeške duše doživele, so potresne katastrofe in bljuvanje ognjenikov. Vsa poročila očividcev, ki so se nam ohranila o takšnih strahotnih trenutkih, pričajo, kako strašansko so ti pojavi vedno dejstvovali na ljudi in na živali. Do blaznosti stopnjevan obup in strah, ki jemljeta človeku besedo in razum — groza in peklenski strah, za katerima daleč zaostajajo celo pripovedovanja Danteja Allighierija. Celo živali, ki jim pravimo, da so brezumna bitja, zgrabi takšen strah, da hlipljejo od obupa in tulijo od groze.

Kakšne gigantske sile delujejo v takšnih trenutkih in pretresajo zemljo in vse, kar živi, do mozga, tega si človek prav niti misliti ne more. In dostikrat se zgodi, da niso pri-

zadeti samo nekateri kraji, ki jih takšne katastrofe razkopljajo in porušijo, ampak segajo potresne grozote večkrat na ozemlja, ki obsegajo na tisoče in tisoče kvadratnih kilometrov. Leta 1897. na primer je zajela potresna katastrofa v pokrajini reke Brahmputra v Britski Indiji več ko 4.500.000 km². Ko je bil nekaj let pozneje (l. 1905.) zopet nov potres v prav tistih krajih, je bil obseg potresa celo še precej večji.

«In Gospod je pokončal kraj in vso okolico», pravi Sv. pismo o razdejani Sodomi in Gomori. Te strašne besede iz Sv. pisma veljajo še za več drugih mest. Neglede na silno materialno škodo je izgubilo ob grozovitem potresu v južni Italiji leta 526. življenje nič manj ko 120.000 ljudi, katastrofa na Siciliji leta 1693. je zahtevala več ko 60.000 žrtev, medtem ko je potres leta 1703. uničil na japonskih otokih 100.000 življenj. Mesienska katastrofa leta 1908. je pokončala 77.300 ljudi. To je skoraj še enkrat toliko, kolikor so imeli Nemci mrtvih v vojni leta 1870./71.

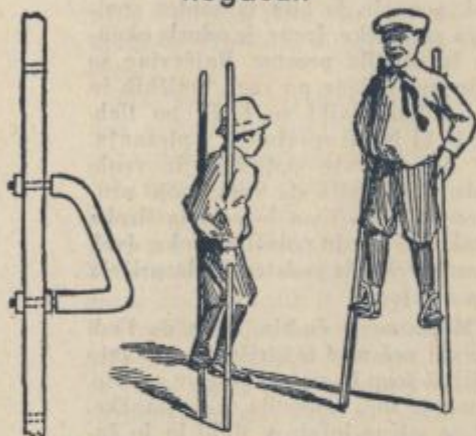
Posledica potresa je dostikrat ta, da se ponekod zemlja močno usede. Pri potresu v Bengaliji leta 1762. je požrlo morje več ko 100 km² ozemlja, pri potresni katastrofi leta 1819. v ozemlju reke Indus se je pogreznil kos zemlje, dolg okoli 360 km.

Eden izmed najstrašnejših popisov, kar se nam jih je o potresih ohranilo, je poročilo o grozni katastrofi, ki je doletela leta 1692. Jamaica. Tam je zapisano: «Bila je to strašna igra prirode, ko se je naredilo, kakor bi trenil, na stotine razpok v zemlji, ki so se potem spet zaprle in malo nato vnovič odprle. Ljudje pa so se pogrezali v te razpoke. Ko so se te razpoke spet odprle, je zagnalo žrtve, strašno razmrevarjene, v velikanskem loku spet iz zemlje, da je bilo videti, kakor bi letelo kamenje po zraku. Od devet tisoč ljudi jih je ostalo živih komaj pet sto. Tudi večino hiš je požrlo zevajoče zemeljsko brezno kakor kakšna krvoločna pošast...»

Naučite se hoditi po nogačah

Nekaj časa ni bila hoja z nogačami (hoduljami) nič več v navadi, zdaj jo pa tu pa tam že spet vidimo. To ni nič čudnega, saj je hoja po nogačah prav kratkočasna in zabavna, dasi od kraja ni nič preveč lahka.

Seveda mora začetnik poizkušati najprej na čisto nizkih nogačah in prav tako mora imeti večji mladenič višje nogače kakor pa manjši. Zato so pripravne nogače, na katerih se stopalo pretika. Ker jih ni težko napraviti, jih bomo malo popisali.

Najprej je treba dobiti dve enako dolgi palici iz kolikor mogoče trdega lesa in jih na obeh spodnjih koncih malo zaokrožiti. Potlej je treba nekako 5 cm drugo od druge izvrtati deset ali dvanajst lukenj (premer 1 do 1½ cm) v obe palici, in sicer prvo kakšnih 30 cm od tal. Kovač naj vam nato naredi dve železni stopali z istim premerom in upognjeni v obliki črke U (glej levi del slike) tako, da se lahko zatakne v dve in dve luknji. Oba konca stopala morata biti tako daleč vsaksebi, kakor so vsaksebi luknje na nogačah. Če si damo napraviti na obeh koncih stopal še vzvoj, ju potem z baticami lahko pritrdimo na palicah, kakor hočemo visoko, in tako potem lahko hodimo na visokih ali pa nizkih nogačah. Še boljše je, če prevlečemo potem še obe stopali z gumasto oblogo, da ima noga bolj trdno oporo.

Šale za naše male

«Mar zna Jožek streljati?» — «Da, vsak predmet ti zadene, tudi če ne meri nanj!»

*

Učitelj: «Kako dolgo sta ostala Adam in Eva v raju?»

Tonček: «Do jeseni, gospod učitelj, prej niso bila jabolka zrela!»

Mihec: «Joj, zrezek mi je padel na tla!»

Mati: «Hitro ga poberi, da ga pes ne pojé!»

«Nič se ne boj, mama, saj sem stopil nanj!» se odreže Mihec.

*

Tat pripoveduje tovarišu: «Glej, prijatelj, deset žepnih ur sem ukradel, pa nobena ne gre prav!»

Dobra kupčija

Boter si je kupil zajčka dva, v kletko del je in pokrival oba.

Zdaj po cesti brž domov hiti, se pečenke dobre veseli.

Kletko v sobi brž odkriva, da bi videl, ali sta še živa.

In začudi se seveda, ko mladičev kup zagleda.

Fedi in Irena

Očetov god.

V zadnji sobi je bila posvetovalnica. Fedi je hodil po sobi s prekrižanimi rokami in resno razmišljal, Irena pa je vključeno sedela na divanu in stavila predloge. Kar se je njej zdelo važno, je Fedi prav gotovo zavrgel, kar pa je predlagal Fedi, se je njej zdelo smešno.

Kaj bi dala očetu za god?

Fediju je bilo že tega razmišljanja in ugibanja dovolj. Razjezil se je nad nerodno sestrico in ji očital, da nima nobenega razumevanja za take reči. Irena je užaljeno zavihala nos in mu obrnila hrbet.

«Ti stori, kar hočeš, jaz že vem, kaj mu podarim!» je skrivnostno namignila. Fedi je prisluhnil. Čeprav se mu je mudilo k igri v gozdu nad dvoriščem, se je vendar še obrnil in z omalovažujočim glasom vprašal: «No? Torej kaj?»

Irena, ki v resnici še ni ničesar iztuhtala, se je hitro odrezala: «Figo!»

Fedi je grozeče dvignil obrvi in se prihuljeno bližal sestrici. «Ti me boš jezila, ti? Ti podlasica mala! Ali poveš hitro ali ne?»

Irena se je zasmejala, ker je dobro poznala Fedijeve napadalne kretnje. Urno kakor prava podlasica je smuknila v drugo sobo in zaklenila za seboj. Za vrati se je na vse načine pačila in oponašala Fedijeve napadalne kretnje, misleč, da stoji bratec za vrati in jo razjarjen posluša. Fedi pa je bil že davno nad dvoriščem in metal kolce v zemljo.

Pa sta se Fedi in Irena le zedinila. Zvečer, ko je Irena že ležala v svoji sobi in zamišljeno strmela v zrak, je kraj njene postelje zabrnal zvonec. Fedijev izum. Domač telefon. Irena se je dvignila in nastavila na uho papirnato slušalo. Glas iz druge sobe je na vso moč govoril: «Irena, halo! Jaz sem že pogodil, kaj misliš ti podariti papanu.»

Irena je odgovorila: «Če si ugenil, pa povej!»

Glas iz sobe: «Ne povem!»

Irena: «Pa pusti! Jaz sem že začela delati tisto reč. Čez tri dni bo narejena.»

Glas iz sobe: «Kaj bo čez tri dni narejeno?»

Irena zvito: «Nekaj!»

Glas iz sobe: «Povej! Bom videl, če sem pravo ugenil.»

Irena, ki je nosila svojo skrivnost že dve uri v srcu, se je dala speljati: «Slika. Sama jo bom narisala in po-barvala. Čisto sama.»

V sobi tišina. Čez nekaj časa: «Saj sem vedel. Ti, jaz napravim tudi sliko. Jutri pričnem z delom. Lahko noč!»

Irena: «Lahko noč!»

Glas iz sobe: «Kaj pa nameravaš narisati?»

Irena ponosno: «Majhnega kučka pred velikim zrcalom.»

Glas: «Jaz, jaz pa ... Bom že jutri povedal. Lahko noč!»

Čez nekaj časa zabrní zvonec iznova: «Irena, že vem, kaj bom narisal. Razburkano morje in skale.»

Irena je zadovoljna. Vendar je že ta sitna zadeva urejena. Časa imata še ves mesec. Ali delati bo treba na skrivaj, da očka česa ne opazi. Potem bi bilo z veseljem in presenečenjem pri kraju. Še nekaj časa je razmišljala, kje bi bil najpripravejši kraj za njuno skrivno opravilo, nazadnje pa jo je premagal spanec. Ko je čez pet minut pri postelji spet zazvonilo, se je Irena samo obrnila in spala dalje.

Drugi dan so se začele priprave. Irena je očistila barvice, obrezala svinčnike v dolge ostre konice in odstrigala papir natančno po meri okvirov, ki sta jih našla v podstrešju. Fedi pa je iztikal po hiši in iskal primeren kraj, kjer bi ju ne mogel presenetiti papa. Z žarečim obrazom je pritekel do kuhinjskih vrat in izvabljal sestrico iz kuhinje s skrivnimi znamenji in kretnjami. Mama ga je začudeno pogledala, ker ni razumela te indijske govornice. Potem pa se je le nasmešnila, češ, že spet jo je mali navihanelec iztuhtal.

Fedi je peljal Ireno do drvarnice in splezal pred njo po lestvi do podstrešja. Irena pa za njim. Sključeno in previdno sta se plazila v poltemi mimo desk, starih zabojev in črvičnega starega pohištva, dokler nista prilezla do temnega kota, kjer se ni videlo niti za korak pred seboj. Fedi je prižgal električno žepno svetilko in posvetil sestrici v obraz, da je odskočila.

«Vidiš, tu gori bo treba splezati. Vse potrebno sem že pripravil. Stopaj za menoj. Pazi. Oprimi se tega kola, glej, kjer stojim zdaj jaz. Zdaj primi tu zgoraj za železni kavelj, z desno nogo pa stopi na ta žebelj. Po tem tramu navzgor. Vidiš, že držim za najvišji žebelj. Vidiš, kako?»

Fedi je bil že zgoraj in je odprl lesena vrata, ki vodijo v podstrešno

sobico, visoko nad dvoriščem. Irena se je lovila za njim in se v slabotni svetlobi zadevala v nastavljene žebelje. Vsa zamazana in pajčevinasta je sopihaje prilezla za bratom. Taka pot je bila težavna in nevarna, posebno za njeno krilo. Ampak iskal ju vsaj tu ne bo nihče, najmanj pa očka. Ko sta bila oba na varnem, je Fedi zaprl štirioglasta vrata in zavrtel kavelj.

V sobici je bilo prijetno svetlo in prijazno. Ireni se je zdelo, kakor da je v sami pravljici. Še nikdar ni bila tukaj, niti vedela ni za to podstrešno luknjo. Včasih so gnezдили tu golobčki, pozneje je bila ta sobica spalnica za mačke. Irena je odprla okence in očistila prostor. Pajčevine so bile razpredene po vseh kotičkih in preplašeni pajki so lazili po tleh. Fedi, ki je bil spretnejši v plezanju, je nanesel vse potrebno iz svoje sobe. Pripravila sta vsak svojo pručico, za mizo jima je pa bila široka deska, ki sta jo položila preko dveh starih stolov iz podstrešja. In pričela sta z delom.

Mama se je čudila, kako da Fedi ne sili več med tovariše, ki so vneto zbijali žogo in metal kolce v zemljo. Irena je tudi zapustila svoje punčke, ki so mirno ležale v zibki in jo čakale. Kužek Hopsi pa je postal rado veden in nemiren. Šel je za otrokoma do drvarnice. Ker po lestvi ni znal plezati, je tako dolgo cvilil in prosil, da se ga je Irena usmili in ga nesla s seboj v podstrešno sobico. Hopsi se je razveselil čudežno skrite sobe, veselo je mahal z repkom in obvohal vsak kot. Ko pa ni našel nič posebnega in zanimivega za svojo pasjo dušico, se je naveličal in silil iz sobe. Fedi ga je odnesel v drvarnico, kjer je žalostno obsedel in gledal za Fedijem.

Irena je svojo sliko z veliko pozornostjo in trudom narisala. Malo večji kužek od Hopsi je sedel na pisani preprogi in se gledal v veliko stoječe zrcalo. Fedi na te izteknili razglednico, ki je predočevala razburkano morje in skale. Vestno jo je prerisal. Pomagala sta drug drugemu, še več na sta kritizirala drug drugega in se prepirala. Fedijeva slika je že leno napredovala; morske nene so oblikovale ostre skale, kjer je sedela lena vila, v ozadiju so se zbirali temni oblaki in močan veter je razčesaval dolge villine lase. Fedi je vsak čas prenehal z barvanjem in občudoval svoje delo. Mala Irena pa je mešala barve, se jezila in noizkušala na list papirja, ker je njen kužek postal preveč siv, namesto bel.

Kadar sta prišla k mami v kuhinjo po malico, sta bila zeleno, rdeče,

črno in rumeno lisasta po prstih in licih. Zato je mama slutila, da se nekaj pripravlja za njenim hrbtom. Vendar je čakala z besedo. Ko se je očkov god resno približal, je zaupljivo vprašala Ireno, kako sta se s Fedjem odločila. Irena se je malo pomisljala, ali bi ji povedala svojo skrivnost, končno ji je zaupala. Vendar ji je morala mama priseči, da ne bo izdala niti Fediju niti očku, kar je zdaj slišala od nje. Popoldne pa je prišel k mami Fedi in ji ponosno zaupal svojo tajnost. Morala mu je priseči, da ne bo povedala niti papanu niti Ireni. Tako je postala mama njuna zaveznica in ni prelomila prisege.

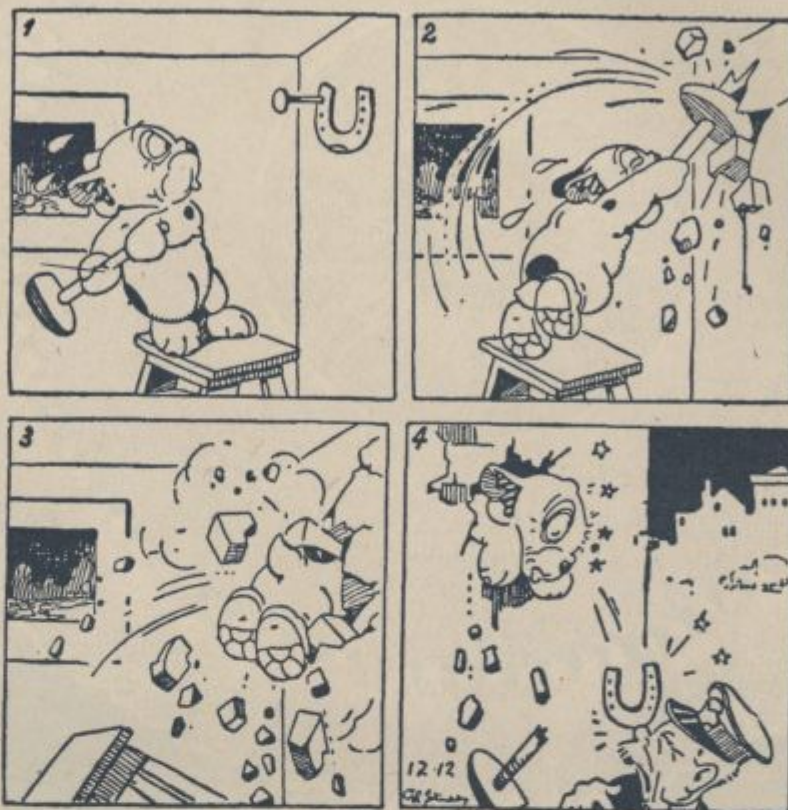
Sliki sta bili narejeni. Predzadnji dan je Fedi del sliki v okvir. Belosivi kužek je dobil okrogel črn okvirček, razpenjeno morje z vilo pa velik izrezljan okvir, v katerem se je prej ponašala sv. Veronika s prtom. Zadovoljno sta se smukala okrog razpostavljenih slik in ju ogledovala kot velika mojstra. Potem sta poklicala glavno komisijo — mamo. Mama je vzela vsako sliko posebej v roko in jo ogledovala dolgo in resno. Vesela je bila svojih otrok. Sličici sta bili prav lični.

Drugo jutro, na svojega godu dan, je našel očka dve okrašeni sliki na

svoji posteljni omarici. Pod vsako sliko je bil prislonjen majhen bel listič z drobnim napisom: Fedi — Irena.

Izpod očkove postelje pa sta gledali dve glavi in dve trepetajoči srci sta veselo voščili dobremu očku vse najboljše za god.

Zgodba brez besed

Senčna igra

Na teh slikah vidite, kako je treba naravnati roke in prste, da dobite smešne sence na steni.

Zmedena pot

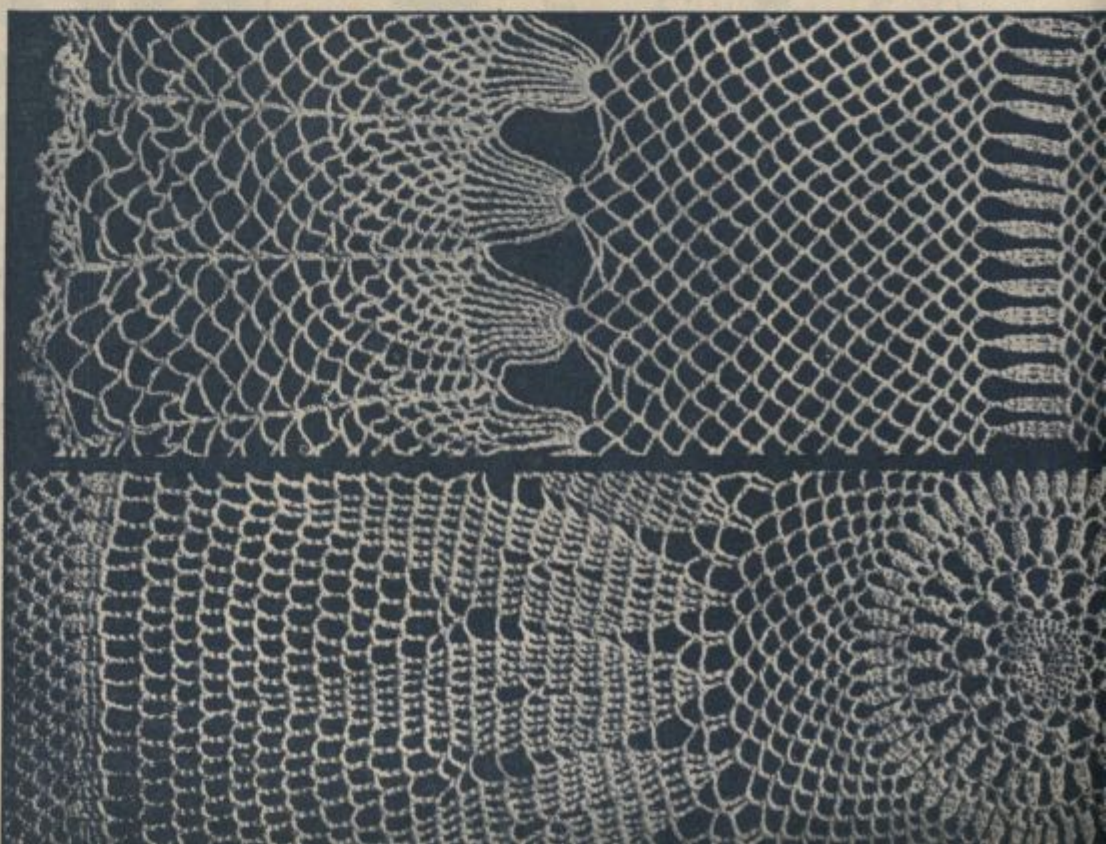
Pokažite temu popotniku najbližjo pot do doma!

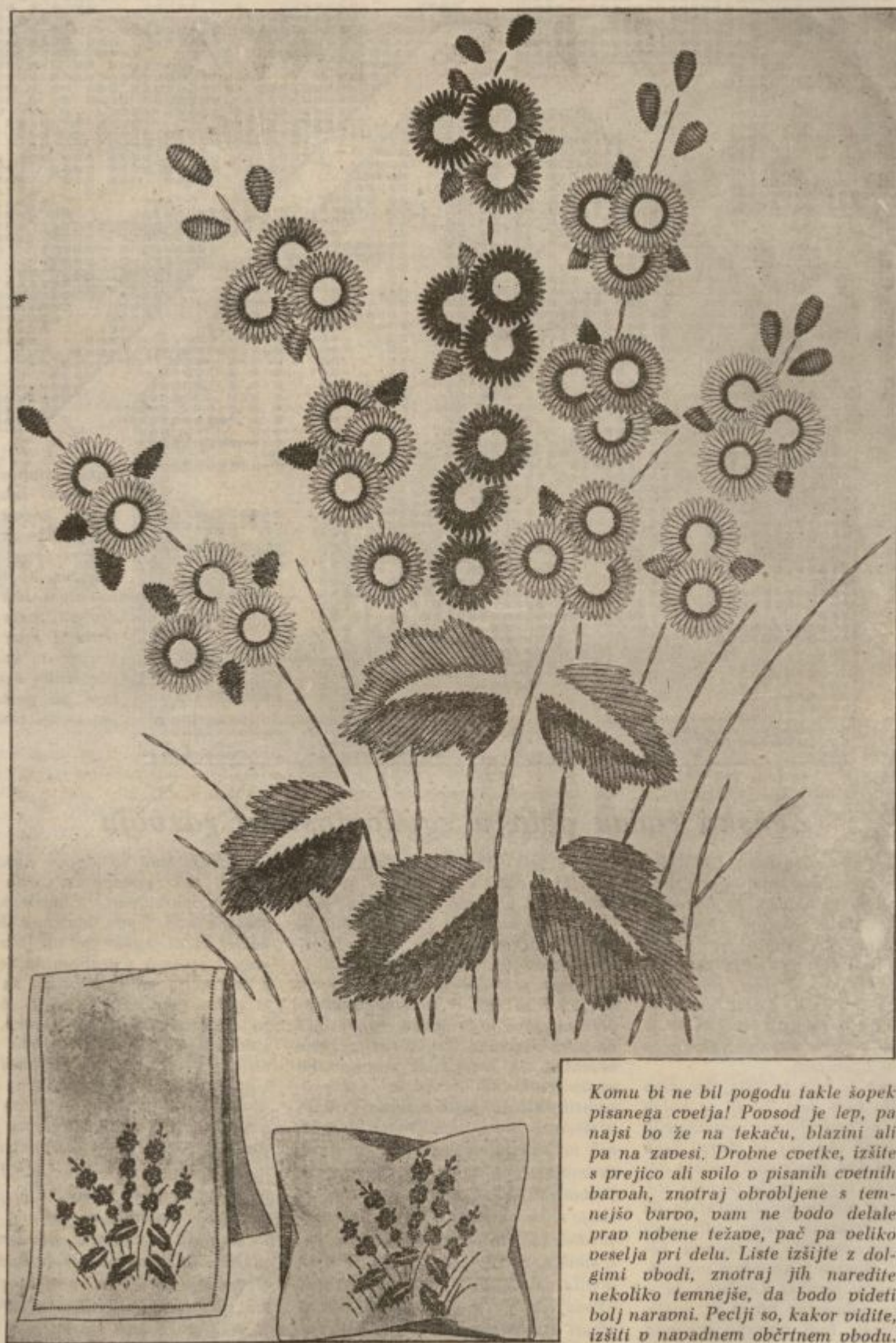
Za pridne roke

Okrogel prtič, skvačkan iz belega kvačkanca, barvaste biserne prejice ali svile ali pa iz zlate niti. Zelo dekorativen je tak prtič, če je kvačkan izmenoma iz svile in iz zlate niti. Na dveh slikah vidite detalj prtiča v naravni velikosti, na katerem se nazorno vidi način dela.

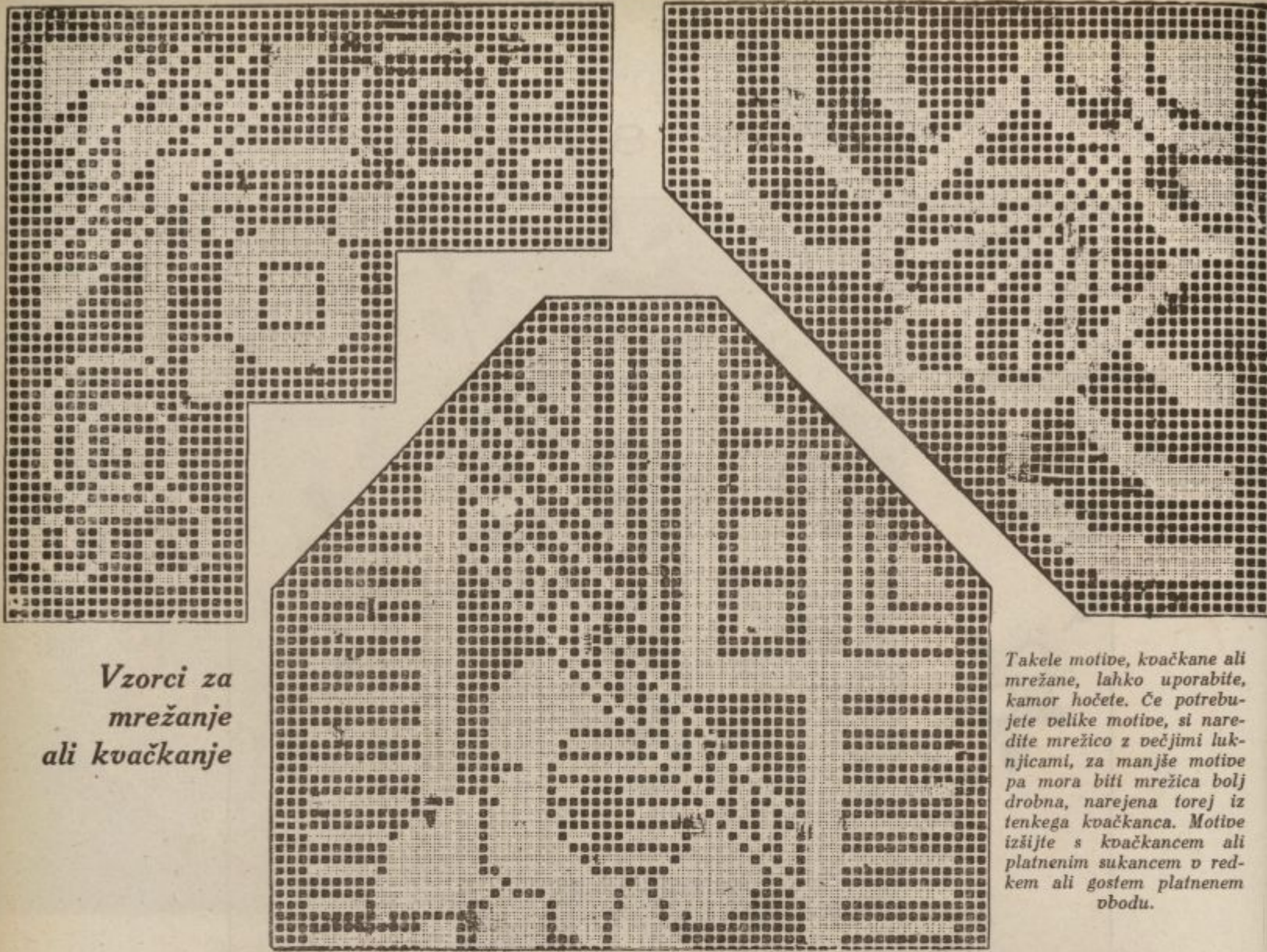
*Detajla
kvačkanega prtiča
v naravni velikosti*

Okrasite svoj dom

Komu bi ne bil pogodu takle šopek pisanega cvetja! Posod je lep, pa najsi bo že na tekaču, blazini ali pa na zavesi. Drobne cvetke, izšite s prejico ali svilo v pisanih cvetnih barvah, znotraj obrobljene s temnejšo barvo, vam ne bodo delale prav nobene težave, pač pa veliko veselja pri delu. Liste izšijte z dolgimi obodi, znotraj jih naredite nekoliko temnejše, da bodo videti bolj naravni. Peclji so, kakor vidite, izšiti v navadnem občrtnem obodu.

Vzorci za
mrežanje
ali kvačkanje

Takele motive, kvačkane ali mrežane, lahko uporabite, kamor hočete. Če potrebujete velike motive, si naredite mrežico z večjimi luknjicami, za manjše motive pa mora biti mrežica bolj drobna, narejena torej iz tenkega kvačkanca. Motive izšijte s kvačkancem ali platnenim sukancem v redkem ali gostem platnenem obodu.

M. F.:

Ženska ročna dela v zgodovinskem razvoju

Splošno žensko društvo v Ljubljani oziroma ga. Lindtnerjeva, ki ji je društvo poverilo to nalogo, je s svojim znanjem, dobrim okusom, pridnimi pomočnicami, prijaznimi posojili in kaj vem še s čim priredila razstavo ženskih ročnih del pod naslovom *Ženska ročna dela v zgodovinskem razvoju*, ki jo je razvrstila v treh sobah Narodnega muzeja v Ljubljani.

Ogromno je bilo to delo, ogromno bi pa bilo tudi delo, ko bi se hoteli spuščati v podrobnosti posameznih razstavljenih del, saj je skoraj vsak posamezni kos predstavnik svoje dobe, svojega kraja, svoje tehnike itd.

V srednji sobi je bil etnografski del razstave. Prijazna gospa odbornica me je tam opozorila na zanimivo koroški prt, izvezen v narodnih motivih, in na žlahtni jopič iz Kamnika, ki je iz črnega volnenega blaga in podložen z rdečo, tudi volneno podlogo.

Ob vratnem izrezu in po vsej dolžini spredaj je obšit s široko črno, svileno progo, ki je prav umetniško prešita s črno nitjo. Ta žlahtni jopič, bi lahko rekli, je po kroju praoče letošnjih paletojev. Nekaj posebnega je za dober prst debela svilena prešita odeja z Visokega. V tem etnografskem delu razstave je prikazan razvoj naše narodne vezenine. Tu so razstavljene vezenine, na katerih se pozna vpliv posameznih dob in krajev. Od preprostih križcev, belih vezenin, pisanih vezenin z volno, kvačkanih, mrežanih in klekljanih čipk do zlatih avb in mošnjčkov iz steklenih biserov. Podnartovčeva Urška iz Selc ima tu svoje slike na steklu. Kako lepo si je predočevala ta Urška sv. Janeza, puščavnika, viteza itd., ki jih je upodobila na steklu s pestrimi barvami. Škoda, da ne morejo ostati vse te stvari stalno razstavljene v muzeju.

V drugi sobi so gotovo najdragocenejši del razstave cerkovna oblačila in paramenti. Človek nehoti obstane nad lepim obrazom Matere božje, ki ni, kakor se zdi, naslikan, ampak izvezen z drobcenimi vozlički z najfinejšo svilo na prtiču za kelih iz svilene atlasta, ki ga je posodila za razstavo uršulinska cerkev. Razstavljene so pač same raritete. Nekatere reči so zanimive po svoji izdelavi, tako na primer platneni mašni plašč, ki je okrašen s svileno vezenino in poшит z zlatimi tresami, potem plašč iz brokata s kitajskimi motivi in še drugi, z zlato vezenino bogato okrašeni mašni plašči. Florijanska cerkev je posodila v razstavo plašč, ki je poшит z motivi z Lavdonovega plašča. Ne smem pa pozabiti na edinstveni lepi gotški križ z mašnega plašča, ki je zanimiv tudi še zato, ker je star preko štiri sto let.

Zjutraj z razpetimi jadri v solncu in vetru

utrjena in neobčutljiva — in zvečer
zopet razvajena ženska, ki se zaveda
svoje lepote, negovana do koncev prstov:
kakor nežen dih pokriva Elida Creme
de chaque heure obraz in roke, jim daje
medel lesk, naredi kožo voljno in nežno.

ELIDA

Creme de chaque heure

Kako lepa je bila zbirka čipk v vitrini! Vmes pa pomešane miniaturne slike naših slikaric Kobilčeve, Šantlove in Obereignerjeve. Na kitajsko slikarijo me je spominjala z lasmi na beli svili izvezena slika, delo gospe Josipine Sabukoschegg. Razstavljen je bil tudi lastni portret Henrike Langusove, in sicer v olju. In še toliko in toliko lepih in dragocenih del.

Koliko idej, koliko dela, koliko časa je bilo razstavljenega v teh treh sobah. Spoštljivo se človek izprehaja med vsemi temi lepotami, ki so jih pričarale ženske misli in roke. Nekaj ljubiteljice, druge pa žene, ki so si s takim delom služile kruh. Razen vezilj so menda pri nas največ zaslužile naše klekljarice. Toda tudi zanje je nastopila kriza, in že lansko leto so mi tožile na Žirovskem vrhu, da se jim delo več ne izplača. Ker so se nam zdele cene silno nizke, je moja znanca zbrala kolekcijo in jo poslala v Nemčijo. Toda navzlic dobrim trgovskim zvezam in visoki marki konkurirajo našim delavkam kolonistke. Kolonistkam namreč ne plačujejo dela z denarjem, ampak

jim dajejo za nagrado cenen steklen nakit. Take konkurence pa ne prenesemo. Državnemu osrednjemu zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani se je pač posrečilo poiskati trg za čipke v Nemčiji, Holandski, Franciji, zanima se tudi Amerika, toda samo za nove vzorce. Za izvoz čipk naših tipičnih starih vzorcev, kakršne izdelujejo ponajveč naše klekljarice, torej nimamo v inozemstvu trga.

Kakor novejša doba ni naklonjena ročnim delom, tako, se mi je zdelo, tudi gospa aranžerka ni bila naklonjena njej. Stisnila jo je v najmanjšo sobico razstave. Razvrstila je pa tudi tukaj prav lepe reči, ki so pač v duhu časa, malo dela — velik efekt. Večji del so zavzemale okrasne blazine v raznih tehnikah, razen tega so bili razstavljeni mrežani in pleteni prti itd.

V razstavi sodobnih ročnih del sem pa pogrešala zastopnike sportnih žemprov in pulovrov. Kdo bi zameril, če so dandanašnja dekleta manj navdušena za različne tenerife, za slikanje z iglo, inkrustacije, šivane čip-

ke itd. in potrebujejo bolj žempre in pulovre. Ali niso razne izkušnje in mature izpodrinile marsikatero dragocene vezene blazine z divana, službena halja kosa lepo vezene perila z lepo s petljami prevezanega kupa v omari? In kaj vse je zagrešil sportni dres! Kako tudi ne. Saj je morala večina dandanašnjih deklet zamenjati okvir, svilo in iglo s pisalnim strojem, s pinceto, škarjami, peresom in z drugim orožjem, s katerim se bore za vsakdanji kruh. Če je zaradi tega z dekliških obrazov izgini- lo nekoliko nežnosti, morda tudi nekoliko beline, in iz src nekoliko romantike, vsega tega tudi ne moremo iskati v sodobnih ročnih delih. Era romantičnih doživetij je za večino deklet končana, saj mladost za večino naše mladine ni več življenjski praznik, ampak trd delovni dan, ko za romantično sanjarjenje ni časa. Naša doba narekuje pač hitrejši življenjski ritem. Moški bi včasih sicer hoteli še romantičnih deklet, toda samo včasih. Resno, hkrati pa živahno in zdravo dekle zahteva naš čas, pa ne mislite, da je brez cvetja tudi taka mladost.

Naloge in težnje dandanašnje gospodinje.

(Nadaljevanje.)

Plin v gospodinjstvu.

Plinska razsvetljava je po stanovanjih vedno bolj redka in jo bo kmalu od povsod izpodrinila elektrika, pri kateri ni treba tolike pazljivosti in je tudi na vse strani praktičnejša od plina.

Prav tako se kar ne more uveljaviti plinski likalnik, ker imajo vse gospodinje rajši električnega, ki ne smrdi in je varnejši.

Tudi za ogrevanje sob plin skoraj nima pomena, ker je precej nevaren in ker plin, ki ne zgori, kolikor toliko kuži zrak. Plinska peč je primerna le za prostor, kjer naj bo le nekaj časa toplo in se druga peč ne da postaviti.

Edino v kuhinji elektrika zaradi svoje visoke cene ne more tekmovali s plinom in bodo po mestih gospodinje bržkone še dolgo kuhale na plin. Kjerkoli se pokaže plinsko ognjišče, se mu mora brez ugovora umekniti navadno ognjišče, ker pač nima v sebi več tiste prepričevalne moči, ki osvaja. Godi se mu kakor vojaku starega veka, ki bi se postavil v bran modernim topovom in plinskim bombam. Saj je prav gospodinja, ki edina izbira med njima, takoj na strani modernega vsiljivca, ker je pač lepše zunanosti in bolj okreten, ker potrebuje manj nege in je kljub temu bolj vpluden in prej in bolje ugotovi vsem njenim gospodinjstvom željam in potrebam. Zadosti vrlin torej, da se vsaki gospodinja, ki ga je dodobra spoznala, tako zelo prikupi, da bi ga nikdar več ne zamenjala s staroverskim železnim ali zidanim nerodnežem.

Koliko je vredno že samo to, da plinskemu ognjišču ni treba streči z umazanijo, težkim premogom in z drvi. Preden navadno ognjišče očistiš in pripraviš do tega, da zagori, na plinskem ognjišču že vsi lonci vro. Gospodinja je treba le zasukati to ali ono pipico, prižgati vžgalico in reči: «kuhaj» ali «peči», pa se takoj zgodi vse po njeni volji. Kar je

bilo do nedavnih dni še pravljica, je postala skoraj resnica. Ko je gospodinja uravnala plamen kakor treba, se lahko loti poleg kuhanja tudi drugih gospodinjstvih del, ker ji ogenj na ognjišču ne bo zamrl, čeprav bo nanj pozabila, in jed v loncih ne bo prekipevala. In kako prijetno je pomivati tudi železno posodo, ker ni nobenih saj na njej. Gospodinja se torej ni treba bati za svoje roke, ki so, tudi če pomiva sama, lahko vedno lepe in bele. Pa tudi tla v kuhinji niso nikdar tako zelo zamazana, saj so prav premog, pepel in saje tiste nesnage, ki pripravijo gospodinja največ dela.

Sama sem poizkusila obe ognjišči in povem vam čisto od srca, da bi ne hotela nikdar več kuhati na navadnem ognjišču, seveda kadar bo odločevala samo moja volja. Kar dolgočas me obide, kadar se spomnim na bogato razstavo železja, ki ga je bilo treba vsak čas drgniti — pravo Sisi-fovo delo. Človeku se pri tem kar sama vsiljuje misel, da so vse to olepševalno železje in medenino iztuhtali moški prav zato, da bi bolj mučili gospodinja, in ker so pač vedeli, da ga sami nikdar snazili ne bodo. Na najnovejših plinskih ognjiščih ni ničesar, kar bi bilo treba čistiti, ker je vse položeno ali pa iz niklja. Ko nehaš kuhati, ognjišče samo pomiješ, pa je kuhinji v okras.

Koliko truda in časa prihrani gospodinja ali njeni pomočnici plinsko ognjišče, zatega časa, ki ga lahko porabi za kaj pametnejšega ali pa za počitek.

Sedaj pa opozorim gospodinja, ki kuhajo na plin, na same važne reči:

1. Plamen mora biti vedno pravilno uravnan, to je, tako, da razločno vidiš posamezne jezičke plamena, katerih jedro ali sredina mora biti zelenkastomodre barve, zlasti kadar plamen odnehaš. Dovod zraka, ki je za gorenje neogibno potreben, se da regulirati. Ako gospodinja ne more sama pripraviti plamena, da bi gorel v ostrih jezičkih, naj pokliče iz plinarne strokovnjaka, ki to zastoj napravi.

2. Plinsko ognjišče naj bo vedno snažno in čisto, pa ne samo zunaj,

ampak tudi znotraj. Zlasti čisti morajo biti gorilci, da pride lahko zrak v zadostni množini do plamena, ker sicer plamen slabše gori in greje, obenem pa porabi preveč plina. Za snaženje gorilcev je najboljša žična ščetka, ki naj bo vedno pri roki.

3. V loncih in ponvah ne sme biti apnenčaste plasti in morajo biti tudi spodaj čisti, ker apnenec in saje slabo prevajajo toploto.

4. Kadar je dno posode večje kakor obroč, moraš obroč obrniti, da pride lahko zrak do plamena. Nikdar naj pa ne sega plamen čez rob dna, ker večji plamen ne greje lonca, ampak zrak, pač pa pogori več plina kakor je potrebno.

5. Plamen odpri popolnoma le za toliko časa, da v posodi zavre, takoj potem pa plamen toliko odnehaj, da jed počasi in neprestano vre. Močnejši plamen nima pomena, ker ni za drugo, kakor da izpari več tekočine in se porabi več plina.

6. Ko posodo pristaviš, jo takoj pokrij s pokrovko, da ne gre prav nič toplote v nič. Najvarčnejše boš skuhala kosilo, če imaš posodje, ki ga lahko postaviš drugo na drugo.

7. Kadar pečeš v pečici, jo razgrej na hitro najprej s polnim plamenom in deni vanjo šele potem, kar nameravaš peč, hkrati pa odnehaj plamen do tiste vročine, ki je primerna, da se jed lepo speče. Kadar pečeš meso, mora biti seveda pečica bolj vroča kakor za testo. Ali je plamen zadosti močan, ti pokaže toplomer, ki je navadno pritrjen na pečici in ki ti dobro služi šele tedaj, ko si pečico že večkrat preizkusila.

Ko je testo pečeno, ugasi plamen, testo pa pusti še nekaj časa v pečici, da se malo ohladi.

8. Ne grej več vode kakor je potrebnoš in jo vedno segrej šele tedaj, ko jo potrebuješ.

9. Kadar odpotuješ, zapri pipo glavnega plinovoda, po vsakem kuhanju pa skrbno zapri pipe posameznih gorilcev in nazadnje še skupno pipo ognjišča. Prav tako pogledj tudi, preden začneš kuhati, ali so pipe posameznih gorilcev popolnoma zaprte, in šele potem odpri skupno pipo ognjišča.

10. Večkrat preračuni, koliko plina porabiš za kaj, in če se ti množina porabljenega plina ne zdi verjetna, pokliči strokovnjaka, da dožene vzrok.

Gospodinja, ki se bo ravnala po vseh zgoraj omenjenih navodilih, bo porabila za navadno meščansko kosilo (juha, meso in dve prikuhi) do $\frac{3}{4}$ m³ plina, to je za Din 180.

Odkar se je plin v kuhinji tako zelo udomačil, so začele tvornice izdelovati najraznovrstnejšo posodo,

Vse jo občuduje ...

... vse jo obožava — in ženske jo skrivoma zavidajo zaradi njene naravne lepote: to je uspeh, ki ga dosežete, če uporabljate milo Elida Favorit! To prijetno osvežujoče milo dela kožo nežno in čisto, polt dovršeno lepo.

MILO
ELIDA
Favorit

ki pomaga gospodinjji hraniti pri plinu.

Za kuhanje na plin so zaradi varčevanja najboljši lonci in kozice, ki jih lahko postavimo drugega vrh drugega tako, da greje sopara iz spodnjega lonca dno zgornjega lonca itd. Seveda je treba pri tem vedeti, da se večina jedi ne sme predolgo cmariti, ker izgube svojo hranilno vrednost in dober okus. Pač pa v zgornjih loncih vedno lahko pogrejemo jedi, vodo in krožnike.

Eden najnovejših čudodelnih loncev je napravljen tako, da tiči v drugem večjem loncu, ki lovi toploto notranjega lonca in mu jo zopet vrača ali jo pa dovaja posodam, ki jih lahko postavimo na notranji lonec.

Po istem načelu, samo da se greje jed posredno, je narejen drug lonec. Notranji lonec, v katerem se kuha jed, je iz stekla, ki mu vročina prav nič ne škodi. Vanj denemo surovo jed, potrebno količino masti, dišave in začimbe ter dušimo vse skupaj brez vode. Tako ohrani jed vso hranilno vrednost, okus in vonj. Ta stekleni lonec je tesno pokrit in je na

njem pritrjen toplomer, ki vselej pove, ali je plamen prehud ali pre slab. Ob istem času lahko pečemo na rešetki, ki jo denemo na vrh lonca, krompir ali pa kostanj. Ta lonec je tako ličen, da ga lahko postavimo na mizo.

Za gospodinjjo, ki ima samo navadni samovar, plinski samovar (réchaud) ali pa plinsko ognjišče brez pečice, pa bi rada tudi kaj spekla, je zelo pripravna nalašč za to prirejena posoda, v kateri se prav lepo spečejo vse vrste testa, pa tudi meso lahko dušimo v njej. V to posodo vtaknemo lahko tudi pločevinast vložek, na katerem spečemo kekse in podobne sladice. Testo oziroma meso se v tej posodi ne zažge, ker ga ne peče neposredni plamen, ampak ga greje le posredna toplota. Posoda je pokrita in ima na zgornjem robu luknjice, po katerih odhaja para.

Za ogrevanje vode, ki se je v gospodinjstvu prav dosti porabi, je zelo praktičen plinski kotliček za vodo. Po moderno urejenih stanovanjih ga dobiš že v vsaki kopalnici. Tako imaš vsak čas pri roki toplo ali vročo vodo,

kar je veliko vredno. Prikladen je tako za kuhinjo kakor za kopalnico.

Za vžiganje plina je zelo praktičen električni vžigalnik, ki ga vname električni tok in ki ga lahko priključimo na stensko stikalo ali pa na baterijo.

Gospodinja, ki ima v stanovanju plin, mora ravnati z njim skrbno in previdno. Kadar začne in kadar neha kuhati, mora vselej dobro pogledati, ali so vse pipice zaprte, in mora skrbeti, da ne pridejo otroci do njih. Gumasto cev, ki veže ognjišče s plinovodom, je treba o pravem času zamenjati; še bolje pa je, ako je ta cev iz kovine. Kuhinja naj bo večkrat na dan prezračena, ker pospešuje sveži zrak gorenje in je tudi za gospodinjjo samo bolj zdravo. A. P.

Jedilni list za teden dni.

Ponedeljek.

Opoldne: 1. Gobova juha. 2. Zelenjavni zrezki (286). Krompirjev pire. 3. Breskov kolač.

Zvečer: Telčja obara. Dušen riž.

Torek.

Opoldne: 1. Goveja juha s pljučnim zavitkom (75). 2. Pečen krom-

pirček s peteršiljem. Stročji fižol v omaki. 3. Sadje.
Zvečer: Marelični cmoki.

Sreda.

Opoldne: 1. Kolerabična juha. 2. Svinjski kotleti. Rdeče zelje. Krompirjev pire. 3. Mandeljnov kolač.

Zvečer: Telečja jetra. Solata.

Četrtek.

Opoldne: 1. Korenja juha. 2. Mešni hlebčki v paradižnikovi omaki (162). Makaroni. 3. Sadje.
Zvečer: Okisani vampi s krompirjem.

Petek.

Opoldne: Minestra (24). 2. Kuhani orehovi štruklji. 3. Kuhane borovnice.

Zvečer: Zakrknjena jajca. Kumarična solata.

Sobota.

Opoldne: 1. Zdrobova juha. 2. Dunajski zrezki. Fižol na italijanski način. Pečen krompir. 3. Sadje.
Zvečer: Praženec. Marelični kompot.

Nedelja.

Opoldne: Dunajska fižolova juha (25). 2. Piška v papriki. Krompirjevi rezanci (248). 3. Borovnični zavitek (415).

Zvečer: 1. Kraljevska jajca (100). Paradižnikova omaka.

Opomba: Številke v oklepajih pomenijo recepte iz naše knjige «Kako naj kuham».

★

Breskov kolač. Iz 18 dg sirovega masla, 18 dg moke, 5 dg sladkorja, 1 rumenjaka in za nožev konico pecilnega praška naredimo krhko

testo. To testo potem na tenko razvaljamo, ga denemo v pekačo in ga svetlorumeno spečemo. Nato ga ohladimo in na gosto obložimo z razpolovljenimi breskvami (lahko pa tudi s čespjami ali pa s katerikoli drugim sadjem), ki jih pokapamo z vinom in potresemo s sladkorjem, ter denemo kolač potem še za pol ure v toplo pečico.

Ako hočemo obložiti testo z rdečimi jagodami ali pa z malinami, ga moramo najprej do kraja speči in šele potem potresti po njem jagode, ki smo jih prej posuli s sladkorjem. Po vrhu pa pomagamo kolač še z raztepeno smetano.

Če pa vzamemo namesto jagod kresno grozdjice, spečemo testo samo svetlorumeno in ga potem potresemo z jagodami kresnega grozdjice, ki smo jih prej posuli s sladkorjem. Nato namažemo čez sadje še trd sneg iz dveh beljakov, potresemo po vrhu zopet sladkor, nakar spečemo kolač do kraja v pečici.

Mandeljnov kolač. Iz $\frac{1}{8}$ kg sirovega masla, 18 dg moke, dveh rumenjakov, 1 dg kvasa, ki smo ga raztopili v ohlajenem mleku, soli, nastrganih olupkov in nekoliko soka od limone naredimo na deski gladko testo. Ko je testo nekaj časa počivalo, ga tenko razvaljamo, napol prerežemo, denemo en kos testa na dobro pomazano pekačo in ga pomagamo najprej s kakršnokoli kiselkasto marmelado, potem pa s temle nadevom: Tri jajca stolčemo z 10 dg sladkorja v peno, stresemo vanjo 10 dg poparjenih in nastrganih mandeljnov (namesto mandeljnov vzamemo lahko tudi orehe ali pa lešnike in $\frac{1}{4}$ kg mehkega sirčka. Iz druge polovice testa pa naredimo

mrežo, nakar vse skupaj svetlorjavo spečemo. Ko je kolač ohlajen, ga razrežemo.

Stročji fižol na italijanski način. Mehki fižol obrežemo, ga razrežemo na kose in ga v slanem kropu skuhamo, a le napol. Nato vržemo na razbeljeno olje sesekljan čebule, popra in soli, nato pa še odcejeni fižol, ki ga potem dušimo, dokler ni mehak, in ga ves čas po malem zalivamo z juho. Preden fižol serviramo, ga na debelo potresemo s parmezanom. Kdor ne mara za olje, duši fižol lahko tudi na masti.

Malinova grmada. Tri rumenjake, 10 dg sladkorja, 3 žlice mleka, 6 dg sirovega masla in žličko ruma vmešamo v gosto kašo, kateri dodamo trd sneg od treh beljakov, 7 dg moke in nekoliko pecilnega praška. To snov spečemo v pekači za torte, in ko se ohladi, izrežemo iz sredine okrogel del, tako da ostane okoli rob biskvita. Izrezani del biskvita pokapamo potem z likerjem in z malinovim sokom, da se popolnoma omehta, ter ga nato vmešamo z malinami, ki smo jih že poprej potresli s sladkorjem. S to zmesjo napolnimo izrezano sredino. Nazadnje raztepeno še $\frac{1}{4}$ l sladke smetane, jo osladimo in stresemo v obliki grmade na vrh torte, ki jo po vrhu okrasimo še s svežimi jagodami.

J. J:

Vrtna dela meseca julija in avgusta.

Vrt, ki smo ga spomladi pravilno razdelili, pognojili in obdelali, nam nudi zdaj vse, kar potrebujemo. Ako ne, naj nam bo to šola za prihodnost. Skrbna gospodinja si zdaj zabeleži (koledar «Žene in doma» je za to bolj prikladen kakor pa list, ki se lahko založi ali pa izgubi), ali je kaj zagrešila in ali ji česa manjka na vrtu.

Obenem ko z vrta žanjemo, moramo pomisliti že tudi na jesen, zimo in prihodnjo pomlad.

Endivijo sejemo, ko sadike dorasejo, pa sadimo na vsaka 2 do 4 tedne. Priporočamo gostejšo saditev (20 do 25 cm vsaksebi). To pa zato, da glav pozneje ni treba povezavati.

Meseca julija sejemo tudi motovilec za zgodnjejesensko, konec avgusta pa za poznojesensko, zimsko

**Vse lepe žene
v p a r i z u**
uporabljajo, da ohranijo svežost svojemu obrazu
in da dosežejo od vsakogar zavidano mladostno
polt, samo učinkujočo, zdravo, dobrodejno in
nepogrešljivo

CRÈME SIMON

Zjutraj in na večer jo namažite na še od umir-
vanja vlažno kožo; dela čudeže.

in pomladno uporabo. Motovilca je več vrst. Pri nas je razširjen le navadni, drobnolistni, ki rase tudi divje po njivah. Boljši je holandski, širokolistni. Temnozeleni motovilec, ki naredi majhne glavice, je pa najbolj okusen.

Seme endivije in motovilca moramo ob tem času plitko zagrebsti, nato pa potlačiti, poškopiti in pokriti pred svetlobo, posebno pred solncem, z vejami, listjem, slamo, starimi vrečami itd. Drugače seme ne vzkalj.

Kumaram moramo posvetiti zdaj vso skrb. Ko imajo sadike nekaj listov, jih obsujemo. Prejšnje čase so vrtnarski strokovnjaki svetovali, naj se poščiplatejo sadikam, ki imajo po štiri liste, glavni poganjki, češ da so rodovitni samo stranski poganjki, ki nato izrasejo. Dandanes pa pravijo praktični vrtnarji na podlagi izkustev, da to ni res in da tratimo s škípanjem samo čas, ker za držujemo razvoj prvih sadov.

Glede tega, kaj povzroča pri kumarah grenkobo, si vrtnarski strokovnjaki še dandanes niso povsem na jasnem, vsekakor pa ne smejo stradati rastline moče. Ako se to zgodi, zastane v rastlinah sok, ki najbrže povzroča grenkobo.

Paradižnike privezujemo, ako se močno razraščajjo, jih obrežemo, ker drugače obrode majhen in manj okusen sad. Kdor hoče pridelati velike in posebno okusne sadove (na primer za razstavo), ta naj pusti, posebno pri velikih vrstah, samo glavne poganjke.

Jagodam porezujemo trte ali vitice sproti. Ako pa hočemo imeti mlade rastline, jih pustimo in naravnamo lahko tudi v drugo smer na prazen prostor. Meseca avgusta pa presadimo mlade rastline v drugo gredo.

Zadnje dni julija sejemo zimsko repo in zimsko redkev, obe zelo redko.

Avgusta meseca sejemo špinačo za jesensko uporabo, mangold za zimsko solato in črni koren za prihodnje leto.

V drugi polovici avgusta je najprimernejši čas za presajanje sobnih rastlin in za njih razmnoževanje s podtaknjenci (vršički). Trajnice razmnožujemo ob presajanju tudi na ta način, da grmičje razdelimo.

Dozorela semena pobiramo, posušimo in shranimo na suhem in zračnem prostoru. Žepi zavrženih oblek so za to prav primerni. Potem jih zgoraj zavežemo, privežemo nanje listke z imeni in z opombami, ki se nam zde potrebne, nakar jih

Blake na rokah in nogah? - Ne!

Moderna nega lepote zahteva odpravo vseh nepotrebnih dlak na obrazu, rokah in nogah, pod pazduho in na tilniku. „Dulmin“ krema oskrbi to hitro, zanesljivo in brez bolečin. Ta kraljica vseh sredstev proti nadležnim dlakam je bela, mehka, učinkuje pa prijetno in neškodljivo ter se prav ahko uporablja.

DULMIN
Krema za odstranjevanje

Skladišče za Jugoslavijo:
Jugofarmacija d. d., Zagreb,
Jukićeva ul. 12, kozmetični oddelak

DR. M. ALBERSHEIM, FRANKFURT/M. - PARIS - LONDON -

obesimo na podstrešje, v drvarnico ali kjerkoli.

Dišavnice (timinjan, majaron, žajbelj) porežemo tedaj, ko so v najbujnejšem cvetju, in ravnamo z njimi tako kakor s semeni. Na isti način si lahko shranimo tudi nekaj listnate zelene, peteršilja itd., kar utegne včasih na dobro hoditi posebno gospodinjam na kmetih.

Zdaj sejemo tudi dvoletne cvetlice, kakor nageljne, marjetice, mačhe, potočnice, zvončnice in razne trajnice. Zadnje dni avgusta ali pa prve dni septembra presadimo mlade mačhe in marjetice, ki so zrastle same poleg starih, na lepó in prisojno gredo, kjer se do zime prav lepo razvijejo.

Sadno drevje obrezujemo meseca avgusta na plod, to pa na ta način, da skrajšamo tako imenovane vodne poganjke za eno tretjino do polovice. S tem dosežemo, da nastavijo rodna očesa na ostalem delu poganjke in da nam dajo zana prejšnj sad.

Vrtno zemljo moramo pridno rahljati, to pa posebno zaradi tega, ker

ostane zrahljana in okopana zemlja dalje časa vlažna kakor tista, ki je stlačena in zbita.

Tratnico moramo večkrat pokositi. Ako jo nadleguje plevel, jo moramo opletati. Pleti je treba tedaj, kadar je zemlja mokra, da se izruje plevel s korenino vred iz zemlje. Trati škodujejo vse druge rastline, posebno trpotec, ki se kaj hitro silno razbohoti.

Kunec ali domači zajec.

Z rejo kuncev ali domačih zajcev je v splošnem kaj malo opravka. Ta žival je, kar se tiče hrane in hleva, zelo skromna, ima prav okusno, lahko prebavljivo in jako redilno meso ter se neavdatno hitro plodi.

Gospodinje! Molji uničujejo obleko

..... toda molje zanesljivo uniči „FLIT“

Škoda, ki jo povzroče molji, je velika, ampak nepotrebna. Z uporabo majhne količine «FLITA» v rednih presledkih odstranite molje iz omar. Imitacije so brez učinka. Zahtevajte izrecno «FLIT», ne zadovoljite se z imitacijami. «FLIT» ne maže obleke. Zahtevajte rumeno ročko s črnim robom in s sliko vojaka.

«FLIT»

je originalen samo v zaprtih ročkah.

Zahtevaj izrecno FLIT
ZAŠČIČENI ŽIG
samo v originalnih ročkah

Pazi: „FLIT“ sedaj prijetneje diši!

Zajčje meso ima v sebi 21 % beljakovin — ki so za človeka najdragocejša in najpotrebnejša redilna snov — torej prav toliko odstotkov kakor govedina in kurešina ter precej več kakor teletina, jagnjetina in svinjina. Če je meso kunca pravilno

pripravljeno, nima tistega sladkega okusa, ki je nekaterim ljudem tako neprijeten. Zajčjo kožo lahko dobro prodamo, ker delajo krznarji iz nje kožuhe in razne usnjene izdelke.

Zajčji hlev mora imeti po več predelkov, da lahko ločimo mladiče po

starosti. Najmanj prostora vzame hlev, ki ima več nadstropij in je hkrati tudi najprikladnejši in najcenejši. Velikost in višina posameznih hlevčkov se ravna po velikosti zajčjega plemena. Dno naj meri nekako 0.60 do 1 m², hlev pa naj bo visok od 60 cm do 1 m. Če hočemo, da živali dobro uspevajo, mora biti hlev svetel, zračen in ne brez solnca. Važno je tudi, da je vedno suh in snažen. Hlevček, ki ga v ta namen nastelimo s šoto, mora imeti poševno dno, da voda lahko sproti odteka. Hlev mora biti nadalje tudi zavarovan pred podganami, mišmi, podlasico, kuno, dehorjem in drugimi živalmi, ki rade napadajo zajce.

Po velikosti lahko razdelimo kunce na tri skupine: na velike, srednjevelike in male. Zajci male pasme tehtajo 1 in pol do 3 kg, srednje 3 do 6 kg in velike pasme do 10 kg.

K veliki pasmi prištevamo: belgijskega zajca, nemškega zajca in druge. Ker potrebujejo zajci velike pasme zelo dobro krmo, ki je precej draga, so veliko bolj priljubljeni zajci srednje pasme, med katerimi naj omenim zlasti francoskega srebrnosivega in belega dunajskega zajca. Med zajci male pasme je najbolj znan srebrni zajec, ki ima prav lepo dlako; zelo hvaležna sta tudi rjavi bavarski in črni alaški zajec.

Kuncem moramo dajati jesti po tri- do štirikrat na dan, in sicer v čistih posodah. Če hočemo, da se prav posebno zrejo, jim moramo dajati poleg običajne hrane še ovsa, otrobov, debelo zmletega žita, ječmena in koruze.

Najprimernejša krma za kunce je trava, ki pa ne sme biti mokra od rose, slane ali dežja, ampak naj bo posušena na zraku, vedno sveža in brez prahu. Dobra je tudi mlada detelja, odpadki raznih vrst zelja, različen plevel, kakor regrat, osat itd. Trde liste in šore od zelja moramo prej prekuhati v slani vodi. Kuncu radi jedo tudi peso, kuhan krompir in krompirjeve olupke, pomešane z otrobi. Pozimi krmimo kunce namesto s svežo travo s senom, mehki krmi pa primešamo vedno nekoliko soli ali fosforovega kislega apna s temeljno kredjo.

(Dalje prihodnjič.)

Obleka brez rokavov! Kako radi bi oblekli obleko brez rokavov, pa Vas motijo nepotrebne dlake pod pazduho. Tej neprijetnosti se lahko ognete, če kupite tubo «Dulmina», kreme za odpravo dlak. To čisto neškodljivo sredstvo za odpravo dlak pokonča v 3 do 5 minutah vse nadležne dlake pod pazduho, na obrazu, na rokavi in na nogah.

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto Din 105—, za pol leta Din 54—, za četrt leta Din 27—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 5—; za Italijo Lit 50—.
Posamezna številka Din 5—, krojna priloga Din 2—, gospodinska knjiga Din 30—.
Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100—. Vezava teh knjig Din 60—.

Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravlništvo Rija Podkrajškova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/I.
Rokopisi se ne vračajo.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani
predstavniki Miroslav Ambrožič.

Sreča in ponos mlade mamice je ...
zdrav in močan otrok.

Povsod priznana

Vsako dete lahko sijajno uspeva, če je prehrana pravilna.

Dr. Pirčeva sladna kava

je izborna, zdrava in tečna hrana za otroke in odrasle.

Zavračajte vsako tuje blago. Pobijajte brezposelnost s tem, da kupujete samo domače izdelke. In DR. PIRČEVA sladna kava je domač slovenski izdelek. Zato naj ne bo nobena hiša brez nje.

V nekaj mesecih
izgine zobni kamen:

1. JANUARJA

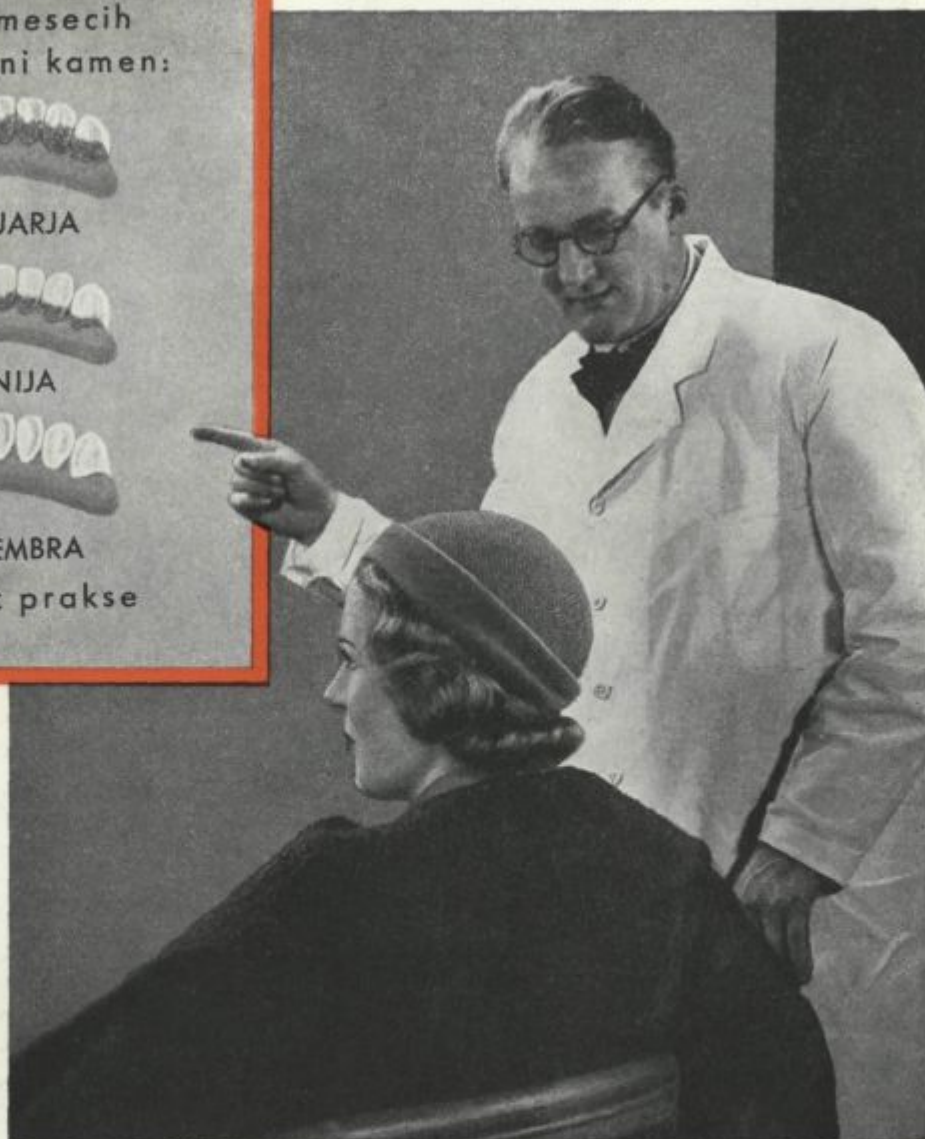

1. JUNIJA

1. SEPTEMBRA

Dokaz iz prakse

Storite kaj več proti zobnemu kamnu!

Zakaj dostikrat je zobni kamen kriv, da se Vam zobje zrahljajo in da jih nazadnje, izgubite, če ga o pravem času ne zapazite in ne odpravite. A kakor je tudi zobni kamen nevaren — tako lahko ga je za vedno odpraviti: če zobe redno čistite s Sargovim Kalodontom.

Ampak ne pozabite: pri nas ima samo Sargov Kalodont znanstveno priznani sulforicinov oleat po d^r. Bräunlichu v sebi. To sredstvo odpravi polagoma in zanesljivo zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil drug. Tako Vam ostanejo zobje zmeraj trdni in zdravi!

SARG OV

KALODONT

proti zobnemu kamnu